

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Pohled členů vietnamské komunity v Čechách na různé
sociální skupiny z hlediska jejich prestiže v porovnání s
českou populací**

Jan Andres

vedoucí práce: Doc. PhDr. Karel Hnilica, CSc.

Praha 2015

Prague college of psychosocial studies

The View of the members of Vietnamese community in the Czech Republic on various social groups in terms of their prestige in comparison with the Czech population

Jan Andres

The Diploma Thesis Work Supervisor: Doc. PhDr. Karel Hnilica, CSc.

Prague 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačil v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu použité literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně PVŠPS a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze, dne 30. 7. 2015

podpis diplomanta

Rád bych poděkoval panu Doc. PhDr. Karlu Hnilicovi, CSc. za odborné vedení a pomoc, kterou mi poskytl při vypracování bakalářské práce. Dále děkuji Cam Nguyenové za pomoc s překladem dotazníku do vietnamštiny. Děkuji také všem, kteří se zúčastnili výzkumu nebo s výzkumem jinak pomáhali.

Anotace

Tato bakalářská práce zkoumá pohled členů Vietnamské menšiny v České republice na různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže ve srovnání s většinovou českou populací. Na základě výsledků od 39 vietnamských respondentů, se ukázala značná souvislost mezi hodnotami sdělenými Čechy a Vietnamci. Následné zpracování dat ukázalo silnou korelaci mezi vnímaným finančním statusem a prestiží, a také mezi finančním statusem a mírou osobního uznání připisovaného vietnamskými respondenty.

Klíčová slova

postoje, sociální skupiny, vietnamská menšina, Česká republika, prestiž, konfucianství, protestantská pracovní etika

Abstract

The current diploma thesis examined the view of the member of Vietnamese minority in Czech Republic on various social groups in terms of their prestige in comparison to Czech majority population. Based on survey data from 39 Vietnamese respondents, the study showed substantially related values reported by Czech and Vietnamese.

Additional analysis of data showed strong correlation between perceived financial status and prestige and also between financial status and amount of personal respect ascribed by Vietnamese respondents.

Keywords

attitudes, social groups, Vietnamese minority, Czech republic, prestige, Confucianism, Protestant work ethic

OBSAH

ÚVOD	8
1 Vietnamci v České republice	9
1.1 Příchod Vietnamců do ČR	10
1.2 Motivace Vietnamců pro příchod do ČR	10
1.3 Život Vietnamců v současné ČR.....	13
1.3.1 Generační rozdíly mezi Vietnamci.....	15
1.4 Hodnoty ve vietnamské společnosti.....	17
2 Konfucianství a protestantská pracovní etika	20
3 Postoje a předsudky	22
3.1 Postoje.....	22
3.2 Předsudky.....	23
3.3 Stereotypy	24
4 prestiž a Víra ve spravedlivý svět.....	25
4.1 Společenská prestiž.....	25
4.2 Víra ve spravedlivý svět.....	26
4.3 Ospravedlnění systému v postkomunistických zemích.....	27
5 VÝZKUMNÁ ČÁST.....	28
5.1 Výzkumný soubor.....	28
5.2 Metoda kontaktování	29
5.3 Motivace respondentů	30
5.4 Cíle výzkumného šetření.....	30
5.5 Design výzkumu	31
5.6 Metoda výzkumu	31
5.7 Průběh výzkumu	32
5.8 Způsob zpracování dat	32
5.9 Výsledky výzkumného šetření	32
5.10 Analýza výsledků výzkumného šetření.....	37
6 DISKUSE	38
6.1 Interpretace výsledků	38
6.2 Etické aspekty výzkumu	39
6.3 Nedostatky práce.....	39
6.4 Co práci znesnadňovalo	40
6.4 Návrhy dalšího zkoumání	40
ZÁVĚR.....	41
Literatura.....	42
Seznam příloh.....	46

ÚVOD

Předmětem této práce je zkoumání vztahu mezi vnímanou mírou prestiže u Čechů a Vietnamců žijících v Čechách. Zabývám se souvislostí mezi bohatstvím, prestiží a osobním uznáním, které jsou Vietnamci připisovány různým sociálním skupinám.

Tématu Vietnamců v Čechách se věnuje celá řada prací a odborných publikací. Avšak téma pohledu vietnamské menšiny na českou většinovou populaci není uspokojivě prozkoumáno. V této práci se snažím přiblížit tomu, jak Vietnamci českou společnost vidí a co na jejich pohled může mít vliv.

Způsob, jakým Vietnamci žijící v České republice posuzují různé sociální kategorie podle míry prestiže, předpokládaného bohatství a připisované osobní úcty, nebyl dříve zjišťován, obzvláště ne ve srovnání s Českou populací.

V teoretické části této práce rozebírám okolnosti pobytu Vietnamců v České republice. Věnuji se také kontextu jejich příchodu na naše území a motivaci pro jejich setrvání zde. Dále objasňuji to, jak se v současné České republice Vietnamcům žije a jaké jsou tradiční vietnamské hodnoty. Zabývám se i rozdíly mezi Vietnamci v rámci vietnamské komunity v Čechách, speciálně pak poukazují na generační rozdíly. Rozebírám a srovnávám tradiční konfuciánské hodnoty v souvislosti se vztahem k práci, s protestantskou pracovní morálkou. Dále se v teoretické části zabývám postoji, stereotypy a předsudky. Věnuji se také tématu prestiže a teorii spravedlivého světa.

Ve výzkumné části nejprve popisují výzkumný vzorek. Dále definují cíle výzkumného šetření, výzkumnou otázku a hypotézy. Rozebírám uspořádání výzkumu, jeho průběh a vyhodnocení dat. Uvádím výsledky výzkumu, které doplňuji tabulkami s daty a grafem. V analýze výzkumu pak výsledky dále interpretuji. Nakonec se věnuji problematičtým aspektům výzkumu a jeho silným i slabým stránkám.

1 VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICE

Pro alespoň částečné pochopení toho, jak se Vietnamci v České republice dívají na českou většinovou populaci, je nejprve důležité říci si něco o vietnamské menšině jako takové. Proto považuji za podstatné zmínit se o historickém pozadí imigrace Vietnamců do ČR, o jejich kultuře a hodnotách i o tom, jak se dnes Vietnamcům v Čechách žije. Přesto, že tato témata nejsou jádrem práce, jsou zásadní pro porozumění jejímu kontextu.

Vietnamci jsou českou veřejností často vnímáni jako stejnorodá, poměrně izolovaná skupina. Ve skutečnosti je však populace vietnamských migrantů značně rozmanitá jak v úrovni vzdělání a společenském a rodinném statutu, tak i například v délce pobytu v ČR. Z těchto a jiných důvodů se nedá obecně říci, do jaké míry jsou vlastně Vietnamci do české společnosti začlenění (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Pro úplnost uvedu na začátek několik statistický údajů o tomto etniku. Vietnamci jsou hned po Ukrajincích a Slovácích třetí nejpočetnější cizineckou menšinou v ČR. K prvnímu čtvrtletí roku 2015 se jejich počet odhaduje na více než 56 tisíc osob (ČSU, 2015). V porovnání s ostatními imigranty ze zemí mimo EU mají Vietnamci několik pomyslných prvenství. Na území ČR žijí v průměru nejdéle. Mají zde nejvíce kompletní rodiny, čímž se myslí stálý partner, děti a ostatní příbuzenstvo. Vietnamci také odpracují průměrně nejvíce hodin týdně (54), už však nemají největší průměrné platy (LEONTIYEVA, 2012). Podle ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU (2012) jsou Vietnamci cizineckou skupinou s největším množstvím živnostenských oprávnění, které drží 91 % osob této populace. Na druhém místě jsou pak Ukrajinci s 49 %.

Vietnamci jsou v Čechách už přes půl století, většina z nich má pak povolení k trvalému pobytu. Stejně jako ostatní cizinci i Vietnamci míří spíše do velkých měst. Kromě velkých měst však Vietnamci pobývají také podél hranic s Německem a Rakouskem. Právě klienti z těchto zemí byli v minulosti významnou kupní silou pro Vietnamce, což výrazně pomohlo k nastartování vietnamské imigrantské ekonomiky (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

1.1 Příchod Vietnamců do ČR

Vůbec první do Československa začali jezdit vietnamští studenti ve 40. letech minulého století. Jednalo se ale spíše o jednotlivce. Příchod většího počtu Vietnamců na naše území se dá datovat od roku 1956. Tehdy šlo o stovku dětí vietnamských funkcionářů, přijatých v rámci mezinárodní pomoci válkou postiženému Vietnamu. Avšak většina těchto dětí se po třech letech vrátila zpět do Vietnamu a jen hrstce bylo nabídnuto zde studovat. Část z těchto studentů se zde natrvalo usadila (KOCOUREK, 2006a).

Mezi roky 1950 – 1989 proudilo na území Československa významné množství vietnamských občanů zejména díky politickým dohodám mezi ČSR a Vietnamskou demokratickou republikou (KOCOUREK, 2006a). Zprvu šlo především o studenty, stážisty a učně, později - po roce 1967 - začali přicházet i dělníci. Z velké části šlo pak o učně a dělníky v technických oborech, jako je strojírenství a metalurgie. Učňové zde mohli pobývat sedm let. Stážisti pak jen čtyři roky, ale s tím, že si mohli pobyt prodloužit. Nejvíce vietnamských občanů zde bylo na začátku osmdesátých let, cca 30.000. Tento počet se pak postupně snižoval až do roku 1990, kdy byly smlouvy vypovězeny (BROUČEK, 2003). Většinu z těchto 30.000 však tvořili lidé z dělnických profesí (KOCOUREK, 2006a).

Obecně můžeme migraci Vietnamců do ČR rozdělit do dvou období, před rokem 1989 a po roce 1989. Při tomto rozdělení nejde jen o to, že první období bylo obdobím mezinárodní pomoci zaštitěné patřičnými smlouvami, a že druhé období, bez smluv a pomoci záviselo čistě na iniciativě Vietnamců. Je tu totiž významný rozdíl v tom, za jakým účelem na naše území v těchto obdobích Vietnamci jezdili. Podstatně se také liší, jaká část vietnamské populace k nám směřovala (Brouček, 2003). Tento dvojí typ migrace dělá vietnamskou menšinu v Čechách poměrně rozmanitou skupinou.

1.2 Motivace Vietnamců pro příchod do ČR

Vietnamci, kteří přišli do ČR před rokem 1985, měli značně jinou motivaci pro návštěvu ČR, než jakou měli Vietnamci po roce 1991. V první etapě (do roku 1985) se jednalo především o lidi se středoškolským a vysokoškolským vzděláním, kteří sem jezdili za dalším vzděláním nebo za získáním zkušeností z praxe. Jejich primárním cílem tedy bylo naučit se něco nového. Tito lidé byli na pobyt v Českém prostředí

předem připravování, takže uměli základy českého jazyka a byli také pod značným dohledem vietnamské ambasády (BROUČEK, 2003). Navíc všichni potenciální kandidáti na příjezd do Československa procházeli výběrem, podmínkou byly výborné pracovní a studijní výsledky. Nutno připustit, že svou úlohu u výběru někdy sehrála i protekce (KOCOUREK, 2006a).

Kromě vlastní snahy něčeho dosáhnout dostávali také značné pobídky od své ambasády. Dělníci byli vyškoleni, měli zajištěný minimální příspěvek na ubytování, zajištěnou stravu a dokonce měli daňové úlevy. Navíc si mohli po ukončení pobytu bezcelně do své země odvést zboží v hodnotě 50 % svého celkového výdělku. Vietnamci většinou využívali této lákavé příležitosti a vydělávali si na zboží jako je moped, jízdní kolo nebo šicí stroj, který by pak mohli poslat zpátky do Vietnamu. Na rozdíl od dnešní doby ale nešlo o větší podnikání, bylo to spíše takovou výhodnou vedlejší aktivitou (BROUČEK, 2003).

Studenti byli motivováni trochu jiným způsobem. Těm, kterým se podařilo vystudovat vysokou školu v Československu s červeným diplomem, byl prodloužen pobyt o půl roku. Vietnamská ambasáda takto vyznamenaným absolventům také pomáhala s povolením k pracovnímu pobytu. Na druhou stranu studentům a učňům permanentně hrozilo, že v případě špatných výsledků bude jejich pobyt ukončen. Úspěšní absolventi, kteří začali po studiu v Československu pracovat, se často stávali vedoucími skupin nebo tlumočnickými pro nově příchozí Vietnamce. Na tyto vystudované a pracující Vietnamce se rovněž vztahovala možnost zasílat zboží letecky domů. Tyto podmínky byly zcela jistě dobrým důvodem pro vysoké studijní nasazení (BROUČEK, 2003). KOCOUREK (2006a) dodává, že důvod pro příjezd do Československa kromě kvalitního vzdělání sehrávala také možnost zlepšení ekonomického a potažmo i sociálního statusu své rodiny.

Dalo by se tedy téměř bez nadsázky říct, že se k nám dostávala výhradně sorta vzdělaných, inteligentních a schopných lidí. Toto aspoň platilo do roku 1985. Vietnamci, kteří přišli do roku 1991, už neprocházeli takovou selekcí jako jejich předchůdci. Často se sem dostávaly děti důstojníků nebo vysoce postavených úředníků. Také sem přicházeli lidé z prostředí, kde byla běžná korupce nebo lidé s kriminální minulostí. Obecně zájem o vzdělání a získání zkušeností jde v této době stále více na úkor snadného zisku (BROUČEK, 2003).

Po roce 1991 se jedná už čistě o ekonomickou migraci. Pro nově příchozí Vietnamce jsou kontakty v ČR v podobě rodiny a dobrých přátel samozřejmě výhodou, někteří přicházejí i s našetřenými úsporami pro snazší start v podnikání. Výjimku ale netvoří ani ti, co do Čech přijíždějí bez úspor a bez kontaktů (BROUČEK, 2003).

Na rozdíl od svých předchůdců se do ČR vydávají i rodiny migrantů, kteří přijíždějí za obchodem a podnikáním. Vzniká tu tak nová motivace pro cestu do ČR. Tyto rodinné příslušníky už do Čech netáhne myšlenka na založení obchodu, ale rodina. Další rodinně orientovanou motivací k migraci do Čech je snaha dopřát svým dětem kvalitní vzdělání (KOCOUREK, 2006b).

Tento jev samozřejmě vede k tomu, že do ČR přichází nově i značné množství méně vzdělaných Vietnamců. Avšak platí, že vyloženě chudí Vietnamci k nám nepřijíždějí, jelikož si poměrně drahé cestovní výdaje nemohou dovolit (KOCOUREK, 2006b).

Další motivací pro příchod Vietnamců na naše území je i image České republiky ve Vietnamu. V očích Vietnamců může být Česká republika vnímána jako jakási „země zaslíbená“, ve které lze snadno zbohatnout. Za tuto představu o ČR ale často mohou sami Vietnamci. Jelikož je Vietnam poměrně chudá země, navíc zatížená svou válečnou minulostí, životní úroveň je zde o poznání nižší než v Čechách.

Tento mýtus obvykle živí jedinci, kteří z České republiky posílají domů členům rodiny částky peněz zvláště velké na vietnamské poměry. Když přijedou na návštěvu příbuzenstva do Vietnamu, obvykle všechny obdarují a mnohdy také okázale utrácejí.

Samozřejmě že za takto nabytými penězi stojí často velká námaha a dlouhé pracovní doby. Nehledě na to, že mnozí imigranti nemají snadné začátky a také ne všem se podaří být tak úspěšnými, jak si zprvu představovali. Nutno ale dodat, že se těmito úskalími doma ve Vietnamu nikdo moc nechlubí. Zaprvé kvůli tomu, že Vietnamci nepovažují za slušné si stěžovat. Zadruhé práce člena rodiny v cizí zemi je pro celou rodinu prestižní záležitostí, která zlepšuje její socioekonomický statut. Neúspěch v zahraničí se pak vnímá jako velká ostuda (PECHOVÁ, 2007).

Dále je nutno poznamenat, že vietnamská vláda stále podporuje vývoz pracovní síly. Pro Vietnam je totiž emigrace ekonomicky výhodná, jelikož řeší problém nezaměstnanosti, nízké kvalifikace a určitou pomocí jsou i peníze od rodinných

příslušníků proudící zpět domů. Tato migrace je ve velkém organizovaná různými agenturami (PECHOVÁ, 2007).

Právě hledání práce přes agentury bývá čím dál častějším jevem. Agentury nejčastěji zprostředkovávají zaměstnance velkým firmám, které využívají Vietnamce jako levnou pracovní sílu, se kterou lze v případě potřeby snáze manipulovat. Závislost migrantů na agentuře bývá značná a to nejen kvůli jazykové bariéře. Využití servisu zprostředkovatelské agentury je poměrně nákladná záležitost, na kterou většina zájemců nemá finanční prostředky. Proto není výjimkou, že jsou Vietnamci u agentury zadlužení a tím pádem i snáze ovladatelní. Bohužel velkým nebezpečí využívání těchto služeb je přítomnost pochybných agentur, které poskytují nepravdivé a většinou nadhodnocené informace o podmínkách v ČR (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Může se zdát, že pro tehdejší Vietnamce byla návštěva Československa před rokem 1989 doslova požehnáním. Bohužel tomu zcela tak není, vietnamská imigrace měla totiž i své stinné stránky. Vietnamskými dělníky se často vyplňovala prázdná místa v tehdejší průmyslu, zejména šlo-li o nepopulární odvětví. Československé podniky tak mohly snáze plnit výrobní kvóty, v některých případech byli dokonce vietnamští dělníci pro výrobu nepostradatelní. Ze strany Československa tedy docházelo k jakémusi zneužívání vietnamské pracovní síly pod záštitou mezinárodní pomoci. Vědomí křivdy vůči české straně a pocit nespravedlnosti je podle všeho stále přítomný u části Vietnamců. Nutno dodat, že vietnamská ambasáda držela své občany poměrně zkrátka. Celkem dlouho trvala nařízení o tom, že Vietnamci nesměli bez doprovodu vycházet ven a nesměli zde mít ani intimní vztahy. Navíc žili pod neustálou hrozbou toho, že - pokud poruší pravidla nebo pokud nebude spokojenost s jejich výkony - budou předčasně posláni zpět domů (BROUČEK, 2003).

1.3 Život Vietnamců v současné ČR

Jak se dnes Vietnamcům v České republice žije, nelze úplně snadno plošně říci. Je to především proto, že na rozdíl od období před rokem 1989 je v dnešní době vietnamská menšina velmi rozmanitá. Uvedu proto několik specifických skupin vietnamské populace. To, co se však obecně říci dá, je, že se Vietnamci velmi dobře začleňují do

Českého ekonomického systému a to především svým podnikáním (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Mimo to je však vietnamská komunita poměrně uzavřená. To i přes skutečnost, že řada Vietnamců je v Čechách dlouhodobě zakořeněna. Vše nasvědčuje tomu, že sami Vietnamci o velké začleňování do společnosti nemají zájem. Omezí se pouze na záležitosti týkající se obchodu, pokud mají zákazníky z majoritní společnosti. Je to převážně tím, že Vietnamci do Čech nejezdí s představou natrvalo se usadit. Jejich hlavním plánem je podnikat a budovat obchod. Jedná se o investici, kterou je zapotřebí zúročit. I přes veškerou případnou podporu rodiny není začátek vlastního podnikání v Čechách snadný. Značné výdaje padnou na cestu, zařizování víz a ubytování. Jelikož je zapotřebí vyřídit i spoustu formálních záležitostí bez znalosti jazyka, je nutné najmout i tlumočníka či zprostředkovatele. S vědomím vynaloženého úsilí se pak o to více snaží o co nejrychlejší návratnost investice, byť za cenu dlouhé pracovní doby a značného uskrovnění se. I přestože tito obchodníci pracují téměř nepřetržitě včetně sobot a nedělí, převažuje u nich pocit svobody. Značnou obět' v oblasti osobního komfortu pravděpodobně snášejí i kvůli pocitu dočasnosti zdejšího pobytu. Tento všudypřítomný pocit provizoria však přerůstá do všech sfér každodenního života a paradoxně přetrvává i u Vietnamců, kteří se zde natrvalo usadili (BROUČEK, 2003).

Pro Vietnamce a celou vietnamskou komunitu je poměrně charakteristický jejich velký stupeň soběstačnosti. Je to možné především díky specializovaným zprostředkovatelům, kteří fungují jako tlumočníci a zároveň zařizují formální záležitosti, jako je například komunikace s úřady (BROUČEK, 2003).

Jak jsme si řekli, hlavním důvodem pro migraci Vietnamců do ČR je v dnešní době výdělek. Mohlo by se zdát, že lidé cestující za prací vynakládají značné úsilí právě proto, aby sami zbohatli. Tento závěr by však nebyl úplně správný. Nesmíme zapomínat na to, že jsou Vietnamci tradičně silně rodinně orientovaní. Podle BROUČKA (2003) je cílem ekonomického snažení Vietnamců především materiálně zabezpečit rodiče a potomky a postarat se o dobrou životní úroveň rodiny. Z toho vyplývá, že hlavní je uživit rodinu i za cenu vlastního strádání a že potřeby rodiny jsou nadřazené osobnímu prospěchu.

1.3.1 Generační rozdíly mezi Vietnamci

Vietnamci, kteří se dnes v ČR těší vyššímu společenskému postavení v rámci této komunity, zpravidla přišli před rokem 1989. Úročí své dlouholeté zkušenosti a znalost českého prostředí. Zároveň se jedná o vzdělané lidi, ve Vietnamu středoškolsky a u nás v některých případech vysokoškolsky, kteří dobře ovládají český jazyk. Obvykle mají i dobrý kulturní a politický přehled (BROUČEK, 2003).

Těmito znalostními výhodami však nedisponuje celá „starší generace“ Vietnamců. Jedná se hlavně o bývalé studenty a učně, kteří jsou dostatečně jazykově vybaveni. Někteří z nich využívají znalosti zaběhnutých pořádků a dobré češtiny a dělají překladatelsko - zprostředkovatelskou službu známou jako *Dich Vu*, čteno [zik vu]. Pomáhají pak Vietnamcům, kteří se nedomluví česky, v komunikaci s úřady a podobnými záležitostmi, samozřejmě za patřičný honorář (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Bývalí dělníci a zaměstnanci průmyslových podniků už tak dobrou češtinu nemají. Před nástupem na tehdejší pracovní pozici sice absolvovali krátký kurz českého jazyka, ale většinou to nestačilo k zajištění dobré komunikace. Na druhou stranu i takto základně vybavení Vietnamci zvládnou běžné byrokratické úkony sami a dokážou se obejít bez *Dich Vu*. Pokud potřebují pomoc s tlumočením, využijí spíše svých bohatých kontaktů nebo česky mluvících dětí (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Nejvíce využívají služeb *Dich Vu* imigranti, kteří přišli do ČR nedávno. Zřejmým důvodem je jazyková nevybavenost a neznalost českých zákonů. Spoléhání na tyto služby však znamená, že nově příchozí Vietnamci nejsou motivováni k učení se česky. Dalšími faktory jsou dlouhé pracovní doby a tedy i málo času na výuku a také fakt, že jsou jen v malém styku s českou populací (HOFÍREK a NEKORJAK, 2009).

Je celkem běžným jevem, že si vietnamští „starousedlíci“, kteří přišli před rokem 1989, zakládají v ČR rodiny. Vzniká tu tak zcela nová generace mladých Vietnamců, kteří vyrůstají v českém prostředí, chodí do českých škol a umějí výborně česky. Do této generace by se dali zahrnout i Vietnamci, kteří se v Čechách sice nenarodili, ale přišli sem za svými rodiči ještě v útlém věku. Také prošli, nebo procházejí českým školním vzdělávacím systémem a bez problému se domluví. Vliv nesmírné výhody znalosti češtiny si samozřejmě uvědomují i jejich rodiče. Vědí však, že sami jim vynikající

češtinu nepředají. Najímají si proto na hlídání dětí české vychovatelky, většinou starší ženy, které učí vietnamské děti česky. Pro rodiče je hlídání výhodné i proto, že naprostou většinu svého času tráví prací. Průvodním jevem je, že tak vietnamské děti podstupují českou výchovu. Také fakt, že mají české spolužáky a kamarády, nepochybně ovlivňuje vývoj vietnamských dětí. Avšak právě odlišnost mladší generace daná vyrůstáním v českém prostředí je často příčinnou rodinných konfliktů (KOCOUREK, 2006b).

Členové mladší generace etnických Vietnamců často připouštějí, že se cítí být spíš Čechy nebo Evropany, i když si svůj původ plně uvědomují. Tento pocit nejspíš dobře vystihuje lehce nadnesené pojmenování, *banánové děti*. Říkají, že jsou zvenku žlutí, ale uvnitř bílí, stejně jako banán. Zdá se, že se vietnamské děti dobře integrují, jsou většinou komunikativní a zdatné ve škole. Objevují se však také názory, že přes jakkoliv dobré přizpůsobení nakonec stejně přetrvávají tradiční rodinné hodnoty (*Banánové děti*, 2009).

O nedorozumění a mezigenerační konflikty není podle všeho ve vietnamských rodinách nouze. Pěkně to ilustruje Facebooková stránka *Přiznání Vietnamců*. Zde je nutné udělat malou odbočku a říci co vlastně *Přiznání Vietnamců* je. Tyto stránky fungují podobně jako *Přiznání Pražáků* nebo *Přiznání VŠE* apod. Zde mají jednotlivci možnost na sebe anonymně „přiznávat“ cokoli, jako na člena této sociální skupiny. Většinou jde o poměrně humorně a sarkasticky laděné komentáře, které se týkají stereotypů dané skupiny. I přes odlehčenou povahu těchto stránek, lze poměrně snadno zachytit některá stereotypní témata. U *Přiznání Vietnamců* se tu právě poměrně často opakuje téma konfliktu s rodiči a školy. Pro ilustraci uvedu několik příkladů. „*Jaké je největší přání Vietnamce? Odmaturovat, dostat se na VŠ (nejlépe ekonomického směru), najít pak rychle práci (hlavně dobře placenou, aby se mohli rodiče chlubit). A po pár měsících/letech najít, co ho vlastně doopravdy baví a začít se tím živit. True story!*“ (*Přiznání Vietnamců*, 2015). „*Měla jsem chřipku, měla jsem ucpané všechny dutiny, takže moje rodiče usoudili, že jsem dost nemocná a že můžu zůstat doma... když ale zjistili, že mám anglickou olympiádu, tak jsem najednou do školy musela...*“ (*Přiznání Vietnamců*, 2015). „*Vždycky, když vyhrávám hádku s rodičema, dokážou během 2 sekund převést téma na školu*“ (*Přiznání Vietnamců*, 2015).

Zdá se, že jsou mladí Vietnamci pod velkým tlakem ze strany své rodiny, aby vykazovali dobré studijní výsledky. Jeden z důvodů pro tyto nároky může pocházet z vietnamských tradičních hodnot a postojů ke vzdělání. Tomuto tématu se budu více věnovat v následující kapitole.

1.4 Hodnoty ve vietnamské společnosti

Výše pojednávám o tom, za jakých okolností se Vietnamci do Čech dostali, jak tu žijí a také o tom, že se jedná o značně heterogenní minoritu. Tyto informace jsou sice důležité pro pochopení kontextu, ale podstaty této práce se přímo netýkají. Abych byl ve stavu se alespoň pokusit odpovědět na to, jak se Vietnamci dívají na českou společnost, je nejprve zapotřebí seznámit se s tradičními vietnamskými hodnotami a společenskými normami.

KOCOUREK (2001, s. 100) píše, že „*Vietnamský národ je typický svým lidovým charakterem a hrdostí na svou statečnost. (Vždyť se ubránil největší říši, která kdy na světě existovala, říši Velikého Chána)*“. Zmíněná národní hrdost má své opodstatnění. Vietnamci jsou starobylý národ, známý už z dob před naším letopočtem. Pokud si odmyslíme, že byl v 19. století nakrátko francouzskou kolonií, tak je Vietnam už více než tisíc let samostatným státem. Navíc dokázal ve 20. století vojensky zvítězit jak nad Francií, tak nad Spojenými státy. Toto národní sebevědomí ale zpravidla nenabývá extrémní nacionalistické podoby (VASILJEV, 2006b).

Velkou roli v dnešní Vietnamské kultuře hrají náboženské vlivy. Je to hlavně animismus, buddhismus a konfuciánství, které se vzájemně nevylučují, ale spíše se doplňují. Neznamená to ale, že Vietnamci nutně musí být věřící, protože odtud pocházející hodnoty se už vžily do vietnamské kultury. Z animismu se dochovala především víra v předky, uctívání různých živočichů a přírodních útvarů, jako jsou stromy, skály a kameny. Neodmyslitelný význam má ve vietnamských zvyklostech uctívání předků a je praktikované naprostou většinou Vietnamců. Tradičně velká úcta k rodině pramení ale spíše z konfuciánského učení, které je ve Vietnamu asi nejvlivnějším společensko-filozofickým směrem (VASILJEV, 2006b).

Rodinné vztahy se řídí podle konfuciánských zásad. Vlastní rodina se bere jako středobod sociálního života, a proto se k ní přistupuje s patřičnou úctou. Prokazování úcty se také vyžaduje a to hlavně vůči starším členům rodiny, především rodičům, ale i

starším sourozencům. Naopak starší jsou povinni pečovat o mladší a slabší členy rodiny. Podle konfucianství je hlavou rodiny tradičně muž, avšak toto pravidlo se v praxi tolik nerespektuje, alespoň ne v původním smyslu podřízeného postavení ženy. Ve Vietnamu je dnes běžné, že i ženy mají poměrně silné slovo, ale formálně je v čele rodiny stále muž. Také není žádnou výjimkou, když ženy řídí podnik, nebo když jsou ve významné funkci (KOCOUREK, 2001).

Jak už bylo řečeno, rodina je základním pilířem vietnamského společenského života a dokonce celého vietnamského společenství. U vietnamských imigrantů, kteří si cení rodinu nade vše, vzniká jeden zajímavý fenomén. Začátek nového života v Čechách a dlouhodobé odloučení od partnera ve Vietnamu vyústil u mnoha imigrantů k tomu, že zakládají nové rodiny právě zde. Někdy se dokonce stává, že tak činí bez rozvázání původních vztahů. Vznikají tak určité situace, kdy mají manžela či manželku s dětmi ve Vietnamu a zároveň s novým partnerem další děti v Čechách. Zde je nutné zmínit, že tento typ rodinného uspořádání není čistě vietnamskou záležitostí a že je to celkem běžně pozorovatelný jev u imigrantů obecně. Avšak pro Vietnamce je specifické, že stále projevují značný respekt i k původní rodině. Důvodem pro zakládání nové rodiny v Čechách může být krom ostatních faktorů i její praktický funkční přínos, jelikož ji Vietnamci vnímají jako základní prvek společenského uspořádání. Klasické pojetí rodiny se díky takovýmto svazkům rozpadá. Na druhou stranu právě rodinné prostředí, byť nové, pomáhá udržet kulturní zvyklosti a tradiční fungování celé komunity (BROUČEK, 2003).

Vietnamci mají velkou úctu ke vzdělanosti, i zde je to díky vlivu konfucianismu. Zvláštní úcty se pak dostává učitelům, ti jsou podle této tradice stejně, nebo i více váženými než členové vlastní rodiny. Je pak poměrně pochopitelná touha rodiny, aby se jejich děti dobře učily, a byly tak úspěšnější a váženější než sami rodiče. Ti jsou pak na skvělý prospěch svých potomků náležitě hrdí. Tyto rodičovské ambice mohou být umocněny i pocitem, že je většinová česká populace vnímá pouze jako stánkaře s laciným zbožím (VASILJEV, 2006a).

Významný je v tradici konfucianismu také důraz na slušné chování. Není například slušné si příliš stěžovat a obecně řešit vypjaté osobní situace ve společnosti. Pokud se druhý plete nebo udělal chybu, je velmi neslušné ho kritizovat, zejména pak před ostatními. Toto chování se nepovažuje za projev upřímnosti, ale nevychovanosti.

Každému by měla být dána možnost zachovat si tvář. Tato jistá ohleduplnost k ostatním má přesah i do užívání úsměvu. Užití úsměvu se neomezuje jen na vyjádření štěstí, radosti a veselosti, ale setkáme se s ním u Vietnamců i u projevů vlídnosti a i snahy zmírnit společensky nepříjemné situace. Zde může docházet k nedorozumění mezi Vietnamci a Čechy, jelikož Češi nejsou většinou obeznámeni s těmito významy. Vietnavec například nemusí vůbec rozumět tomu, co Čech říká, přesto se usmívá a přátelsky pokyvuje hlavou. To však vyvolá klamný dojem, že rozumí, přestože tomu tak není (KOCOUREK, 2001). Tento příklad je jen jedním z důkazů možného mezikulturního nepochopení.

Konfuciánské hodnoty jsou bezesporu jedním z nejdůležitějších kulturních vlivů ve vietnamské společnosti. Přesto, že je konfucianství vyloženě asijskou záležitostí, zahrnuje i hodnoty, které dobře známe v Evropě. Zajímavé je pak především srovnání konfuciánských hodnot a protestantské pracovní etiky. Toto srovnání může pomoci zřetelněji vidět rozdíly i styčné body mezi českými nebo evropskými hodnotami a hodnotami vietnamskými nebo asijskými. Považuji toto téma za tak důležité, že jsem se rozhodl mu věnovat samostatnou kapitolu.

2 KONFUCIÁNSTVÍ A PROTESTANTSKÁ PRACOVNÍ ETIKA

Hodnoty protestantské pracovní morálky se podobají konfuciánským. Styčným bodem je především tendence k pracovitosti a spořivosti. Tyto dva hodnotové systémy se však přece jenom odlišují, proto si dovolím stručné porovnání.

Konfuciánství je původně čínským učením o tom, jak prakticky i mravně žít. Ve svém jádru je filosofií, ale prakticky je také etickou naukou. Je souborem tradičních zvyklostí vycházejících z vnitřní morálky. Cílem konfuciánství je cesta k mravní přirozenosti, což znamená být plně člověkem. Podstatná je zde představa jednoty se světem. Z toho vyplývá i důležitost vztahů s ostatními. Jako jedna ze základních ctností je zde lidskost ve vztahu k druhým. Je také zdůrazňován význam obřadního chování, protože jen tak může člověk být na svém správném místě ve světě. V neposlední řadě je pro konfuciánství důležité vlastní zdokonalování a vzdělanost (LIŠČÁK, 2013).

Spojení mezi protestantskou morálkou a rozvojem kapitalismu uvedl Max Weber ve svém slavném díle *Protestantská etika a duch kapitalismu*. Jedním z argumentů, které zde nabízí je vliv asketických hodnot protestantismu, které vedly k pracovní disciplíně, což je základním předpokladem k úspěšnému budování moderního kapitalismu (MARSHALL, 1988).

Význam protestantské morálky je podle WEBERA (2001) také v tom, že morálně ospravedlňuje rozmnožování majetku. To je pak klíčem k budování kapitalismu.

Furnham uvádí několik základních hodnot, které jsou charakteristické pro protestantskou pracovní morálku. Patří sem obdiv k ochotě odvádět těžkou práci, pohrdání volným časem, nezávislost na ostatních, asketismus a další (cit. dle ZHANGA aj. 2011, s. 244). Protestantská pracovní etika se hlásí k spořivosti, tvrdé práci a pílí. Už sám o sobě je tento životní styl odměnou (ZHANG aj., 2011).

Dle Furnhama a Reillyho není konstrukt protestantské etiky primárně závislý na náboženské příslušnosti (cit. dle LEONGA aj., 2014, s. 2). Furnham dále dodává, že spíše záleží na jednotlivci, jeho vlastní pracovní morálce a také zda je pro něj důležitá vnitřní odměna z odvedené práce a ne jen představa materiálního zisku (cit. dle LEONGA aj., 2014, s. 2).

Koncept protestantské pracovní etiky už dávno není záležitostí jen západních zemí. Je použitelný poměrně univerzálně, zejména z hlediska pracovní motivace (LEONG aj., 2014). Ale i přes svůj všeobecný rozsah, může být individualisticky zaměřená protestantská morálka v rozporu s kolektivistickou morálkou konfucianismu. Lim a Lay doplňují, že oproti pocitu uspokojení z individuálních úspěchů se konfuciánství spíše kloní k budování dobrých pracovních vztahů, což může být také zdrojem naplnění (cit. dle LEONGA aj., 2014, s. 9).

Hofstede a Bond tvrdí, že některé hodnoty konfucianismu jsou v přímém rozporu s protestantskou morálkou. Například zásady slušného chování, projevování úcty a důraz na zachování své dobré pověsti mohou být z pracovního hlediska kontraproduktivní. Přemíra úsilí, které je vkládáno do snahy udržovat vztahy, je na úkor pracovnímu nasazení. Zdůrazňuje také, že přílišný respekt k dodržování zaběhlých pořádků je překážkou pro jakýkoliv pokrok či inovaci (cit. dle ZHANGA aj., 2011, s. 245).

Konfuciánství také není ve shodě s protestantskou morálkou v otázce volného času. Podle konfuciánského učení není volný čas tím, co by se mělo nutně odpírat a co by bylo vyloženě špatné. Z hlediska zdravého osobního rozvoje by lidé měli hledat rovnováhu mezi prací a volnem. Dokonce i neproduktivní zábava je považována za dobrý prostředek k odpočinku. V konfuciánské tradici se tedy téma volného času vnímá spíše kladně (ZHANG aj., 2011).

Považuji za důležité poukázat na jednu paradoxní skutečnost. ZHANG aj. (2011) zmiňují, že západní země jako Spojené státy, Německo, Velká Británie nebo Austrálie v současnosti skórují relativně nízko v hodnotách spojených s protestantskou pracovní etikou a také konfuciánskou morálkou, zatímco východoasijské země jako Indie nebo Hongkong skórují v obou případech výše.

3 POSTOJE A PŘEDSUDKY

Dosud jsem se problematikou zabýval především z pohledu historického, kulturního a etnologického kontextu. Ač se jedná o důležitou část této práce, je nezbytné se na věc dívat i z pohledu psychologického.

3.1 Postoje

HAYESOVÁ (2011) vysvětluje význam postojů tím, že člověku umožňují reagovat na známé věci či situace už částečně předem daným způsobem a nemusí se tedy k těmto věcem nebo situacím vztahovat pokaždé znovu. Toto je obzvláště výhodné ve vztahu k negativním zkušenostem s okolním světem, jelikož právě kvůli postojům je možné jim lépe předcházet. Díky postojům je také člověk mnohem lépe adaptibilní na své prostředí.

Postoje jsou pozitivním nebo negativním hodnocením okolního světa. Je to způsob, jakým se vztahujeme k lidem, věcem, situacím a různým sociálním jevům. Postoje souvisejí s našimi poznávacími funkcemi, především pak s naším smýšlením. Navíc jsou postoje také často spojeny s určitými úkony, které souvisejí s předmětem postoje. V sociální psychologii se postojům obvykle přisuzují tři základní aspekty: složka kognitivní, afektivní a konativní neboli behaviorální. V rámci výzkumu negativních postojů se obvykle rozlišuje mezi stereotypy (tedy kognitivním přesvědčením o určitém objektu, skupině, či člověku), předsudky (tedy pocity vůči těmto lidem) a diskriminací (která se projevuje chováním). Na tomto teoretickém členění postojů není ale ve vědeckých kruzích úplná shoda. Postoje se mohou dělit jen na kognitivní a afektivní složku, nebo se jim také může přisuzovat jen samotná afektivní složka. Přes různé výklady jde většinou nakonec stejně o zkoumání vztahů mezi chováním, přesvědčením a pocity (NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012).

Z hlediska výzkumu je značný rozdíl, jestli se zabýváme postojem výrazně specifickým, nebo postojem více obecným. U úzce zaměřených postojů se dá zjistit relativně málo o kognitivní a konativní stránce. Důvodem bývá malý výskyt sofistikovanějších obsahů u takovýchto postojů. Emocionální stránka je ale zpravidla na obsahy bohatší. U postojů, které jsou výrazně zobecňující, tento problém nepřetrvává. Kognitivní a konativní složka bývá mnohem více strukturovaná, je zde možné najít účelové jednání i v podobě

určitého systematického chování. Toto může vysvětlovat, proč se někteří výzkumníci zabývají pouze pocítovou stránkou postojů (VÝROST, 2008).

HAYESOVÁ (2011) dodává, že postoje jsou kromě své hodnotící podstaty také poměrně ustáleným systémem, který je naučený.

Téma postojů se ukazuje jako velmi důležité v oboru sociální psychologie. Důvody pro tuto důležitost jsou minimálně dvojí. Lidé se o svých postojích běžně baví. Své postoje mají potřebu sdělovat ostatním a zároveň také potřebují vědět, jaké jsou postoje druhých lidí k různým aspektům okolního světa. Když se lidé ptají druhých, co si o dané věci myslí, ptají se jich de-facto na jejich postoje. Dalo by se tedy říci, že postoje jsou běžným sociálním fenoménem, vyvolávajícím alespoň do určité míry zájem ostatních. Druhým důvodem pro důležitost postojů je předpoklad, že při znalosti postojů dané osoby nebo skupiny se dá vysoudit její budoucí chování. Pokud je pravda, že lidské chování je úmyslné a řídí se podle našich preferencí (a je-li bráno v úvahu, že preference jsou zastoupeny v našich postojích), stačí tedy vycházet z postojů, aby bylo možné do značné míry předvídat chování (NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012).

Postoji se do určité míry zabývá i psychologie osobnosti, zvláště pak faktorová analýza. Tento přístup se zakládá na myšlence, že postoje každého člověka tvoří určitý ucelený a strukturovaný rámec, který je odvislý od osobních zkušeností dotyčného člověka (Výrost, 2008).

3.2 Předsudky

Význam pojmu předsudek prošel určitým vývojem. Z původního latinského *prejudicium* znamenající úsudek založený na předchozích zkušenostech, přes pozdější význam předčasného či ukvapeného závěru, až po význam současný, kdy je tento předčasný závěr doplněn ještě citovým zabarvením formou náklonnosti nebo nelibosti. Předsudkem se často myslí neopodstatněný soud s určitou dávkou nepřízně, avšak předsudky mohou být i kladného rázu. Většinou se však k předsudku připisuje negativní konotace a u etnických předsudků bývá emocionální zabarvení téměř zpravidla záporné (ALLPORT, 2004).

HAYESOVÁ (2011) tvrdí, že předsudek je pevný, dopředu definovaný postoj ve vztahu k nějaké věci, osobě nebo skupině osob, ignorující nebo nedoceňující jedinečnost tohoto

objektu. Dokonce považuje předsudky za určitou systematickou formu agrese namířenou nejčastěji proti zástupcům konkrétní společenské skupiny.

ALLPORT (2004) dodává, že rozlišit, co je a co není předsudek, není úplně jednoduché. Otázkou je, co je nedostatečné opodstatnění, nebo spíše, kdy už jsou fakta pro postoj nebo tvrzení natolik silná, že už nejde o předsudek. Tuto hranici nejspíš nelze úspěšně určit. Je také zapotřebí rozlišovat mezi omylem či chybným úsudkem a předsudkem. Dá se říci, že pokud je člověk ochoten při setkání s novými fakty uznat, že se mýlil, tak se nejedná o předsudek. ALLPORT (2004, s. 41) se přímo vyjadřuje takto: „*Předčasný soud se stává předsudkem pouze tehdy, je-li nezvratný i tváří v tvář novým poznatkům*“.

3.3 Stereotypy

Zatímco předsudek vychází z postojů a pocitů ve vztahu ke konkrétním osobám nebo členům skupiny, jsou stereotypy přesvědčením o celé skupině a vytvářejí tak dojem o tom, jak se členové této skupiny chovají, jak vypadají a jací jsou. Stereotyp je tedy představou o tom, co mají členové této skupiny mezi sebou společného a čím se naopak liší od ostatních. Stejně jako předsudky, tak i stereotypy slouží k lepšímu přizpůsobení člověka ke svému okolí. Negativním aspektem je však to, že používání této kognitivní zkratky může mít v rozhodovacím procesu značně nežádoucí negativní následky (VESCIO a WEAVER, 2013).

ALLPORT (2004, s. 215) definuje stereotyp takto: „*At' už pozitivní či negativní, stereotyp je příliš silné přesvědčení spojené s nějakou kategorií. Jeho funkce spočívá v tom, že má ospravedlnit (racionálně vysvětlit) naše chování a postoj vůči této kategorii*“. Tamtéž dodává, že stereotypy (mimo zjevnou schopnost odůvodnit si vztah k určitému objektu) slouží také k lepší přehlednosti ve vnímání a uvažování. Poznává však, že stereotyp nemusí být vždy chybný. Může totiž odpovídat určité pravděpodobnosti výskytu některých rysů. Například tvrzení, že Irové mají větší tendenci k alkoholismu než Židé, může být správné. Pokud ale tvrzení bude znít, že všichni Irové jsou alkoholici a Židé abstinenti, jedná se o přehánění faktů a přílišnou generalizaci, která není podložená.

4 PRESTIŽ A VÍRA VE SPRAVEDLIVÝ SVĚT

4.1 Společenská prestiž

Prestiž může být odvozená od určité sociální role, jakou je například povolání nebo pozice v organizaci. Dalším zdrojem společenské prestiže mohou být jak duševní kvality (například inteligence nebo odvaha), tak fyzické kvality (například tělesná atraktivita). Prestiž, která je připisovaná různým povoláním nebo sociálním skupinám se může měnit v čase, například v závislosti na historickém období. Na druhou stranu určitý prestižní status, původně připisovaný v rámci zastávané funkce, může přetrvávat i v případě, že daná funkce se již nevykonává (SHLIAPENTOKH, 2015).

Jako příklad funkcí, kde je přetrvávající prestiž obzvláště patrná, mohu uvést lékaře v důchodu, vysloužilého vojáka nebo prezidenta po skončení mandátu. Stav, kdy se člověk těší přetrvávajícímu uznání, má však i svůj protipól. Je totiž možné i dlouhodobě nebo napořád ztratit respekt ostatních a získat špatnou reputaci.

BECKER (1973) této zásadě říká *labelling*. Všechny sociální skupiny mají totiž tendenci vytvářet svá pravidla. Dodržování takových pravidel si v určitých případech vynucují. Funkce pravidel je k tomu, aby bylo zřejmé, jaké chování je vhodné, tedy správné a jaké je nevhodné, tedy špatné. Pokud někdo tato pravidla poruší, může se za určitých okolností stát, že se na něj začne pohlížet jako na „nečlena“ této skupiny. Takový skutek je prohlášen za deviantní a tento člověk za devianta. To vše i přes skutečnost, že tento „nečlen“ považuje svůj skutek za opodstatněný. Samozřejmě, že ne každé porušení pravidel je považováno za deviaci. Ať je skutek deviantní nebo ne, záleží nakonec na tom, jak na něj reaguje okolí. Pokud je člověk podezřelý z deviantního činu, ale nedostane se mu zvláštní pozornosti krom občasné pomluvy, nic zvláštního to pro dotyčného neznamena. Avšak v případě, že je tento člověk veřejně obviněn například z incestu, potáhne se to s ním až do jeho smrti.

Klasickým příkladem takto stigmatizovaných osob může být zloděj, narkoman nebo vrah. S ohledem na náš kulturní kontext může být podobně „nálepkován“ i člověk, který byl komunistou za minulého režimu.

Souhrnně by se dalo říci, že význam sociální prestiže vychází především z lidské touhy po uznání. A to jak z touhy po uznání ve společnosti ostatních, tak i z vnitřní potřeby

sebe-potvrzení. Vědomí prestiže může sehrát svou roli v míře osobní motivace, angažovanosti a smyslu jednotlivce pro povinnost. K dosažení vyšší úrovně prestiže je totiž často nutné vynaložit značné úsilí, to samé platí i pro udržení tohoto stavu (SHLIAPENTOKH, 2015).

Také ALLPORT (2004) dodává, že potřeba jistoty vlastního společenského postavení je silná u většiny lidí. Člověk má pocit společenské prestiže ve chvíli, kdy se mu dostává obecného uznání, tím je také zároveň odůvodněna jeho sebeláska. Mnoho lidí má také sklon se kvůli ospravedlnění a udržení vědomí vlastní hodnoty povyšovat nad ostatní.

4.2 Víra ve spravedlivý svět

V naší (západní) kultuře se dá nalézt celá řada příběhů, které vyobrazují chudé lidi kladně a bohaté záporně. Materiálně chudým jsou připisovány například štěstí a mravnost. Naopak bohatí jsou popisováni jako nečestní, sklíčení a samotářští. Tato témata nejsou v naší kultuře ničím novým, objevují se už po staletí. Pojetí chudoby jako něčeho, co má své kladné stránky, a blahobytu jako něčeho, co si vybírá svou daň, vypadá jako konstrukt západní kultury. Avšak tendence vidět rovnováhu v polaritě sociálního světa není zdaleka čistě západní záležitostí. Přístup k protikladům a jejich vzájemnému doplňování se můžeme vidět i v taoismu, krásným příkladem je pak koncept jin a jang. Tyto názory, že nikdo není obdařen úplně vším, umožňují, že se lidé mohou cítit lépe ohledně svého sociálního postavení. Co více, vede to k ospravedlnění celého sociálního systému (KAY a JOST, 2003).

Znázorňování chudých lidí jako lidí se silnou vnitřní integritou a bohatých jako nenaplněných a nečestných slouží k tomu, aby bylo možné na společenský systém nahlížet jako na spravedlivý. Není ale zapotřebí nějak zvlášť velké generalizace, aby bylo dosaženo výsledku. Nejde vyloženě o to, že by lidé tímto způsobem běžně kategorizovali, tedy bohatý = špatný a chudý = dobrý. Jde spíše o přijatelnější alternativu k představě, kdy bohatí jsou čestní a šťastní a chudí jsou nešťastní a nemorální, tedy k představě, že chudí trpí a bohatí se mají dobře (KAY a JOST, 2003).

Melvin Lerner představil teorii spravedlivého světa, která pracuje s předpokladem, že lidé jednoduše dostanou to, co si zaslouží (Just World hypothesis, *Wikipedia*, 2015). Lidé mají značnou tendenci věřit, že svět je předvídatelný a spravedlivý. Víra ve

spravedlivý svět má důležité zastoupení v každodenním životě. Potřebujeme umět plánovat náš život, a proto je důležité vědět, že naše počinání má následky, které můžeme alespoň částečně předpokládat. Pokud se však setkáme s nespravedlností, jednáme tak, abychom se s tímto příkořím vyrovnali. Buď můžeme nastolit spravedlnost tím, že pomůžeme případně oběti takovéto „křivdy“, nebo zaujmeme opačný postoj a přesvědčíme sami sebe, že se ve skutečnosti o žádnou nespravedlnost nejedná (ANDRE a VELAZQUEZ, 1990).

Paradoxem je, že tendence věřit ve spravedlnost světa může být v rozporu s tendencí usilovat o to, aby svět doopravdy spravedlivější byl. Pro někoho je jednodušší předpokládat, že vše, co se děje, a není v jeho moci, je ve své podstatě spravedlivé. Toto přesvědčení ale může vést ke zbavování se osobní zodpovědnosti a apatii vůči nespravedlnosti (ANDRE a VELAZQUEZ, 1990).

4.3 Ospravedlnění systému v postkomunistických zemích

Postkomunistické země jako Polsko, Maďarsko, Slovensko, Česká republika a další vykazují nízkou úroveň důvěry ve společenský systém. Z většiny výzkumů, které se zabývají touto tematikou, vyplývá, že přesvědčení o spravedlnosti systému je u postkomunistických zemí nižší než u zemí s dlouhodobou kapitalistickou tradicí. Rozdíl je pak nejmarkantnější ve vnímání legitimitnosti politického systému. Nedá se však vyloučit, že tendence k ospravedlňování systému je v postkomunistických zemích pouze složitějšího charakteru a tím pádem i méně zřetelná. Nabízí se zde několik možných vysvětlení tohoto fenoménu. Zaprvé je možné, že v postkomunistických zemích je jednoduše horší situace než v zemích tradičně kapitalistických. Je také možné, že pokud je malá důvěra v politický systém, lidé naplňují svou potřebu důvěry v řád jinde, tedy v jiném typu sociálního systému než v politickém. Posledním zmíněným důvodem může být apriorně negativní až cynický postoj, který je typický pro společnosti střední a východní Evropy (CICHOCKA a JOST, 2014).

5 VÝZKUMNÁ ČÁST

V rámci této práce jsem se pokoušel přiblížit tomu, jak Vietnamci žijící v Čechách vnímají různá povolání a sociální skupiny v ČR. Výzkumné šetření jsem dělal kvantitativní formou pomocí metody dotazníku. Dotazník byl v podobě digitální a papírové, zároveň byl ve dvou verzích, české a vietnamské. Velikost zkoumaného souboru činila 39 vietnamských respondentů. Dále musím zdůraznit, že kvůli málo četnému vzorku a také jeho omezené rozmanitosti, se nedá tento výzkum považovat za reprezentativní. Výzkumné šetření je reprezentativní pouze pro níže popsany výzkumný soubor.

5.1 Výzkumný soubor

Respondenty do výzkumného souboru jsem sháněl několika způsoby. Výzkumný vzorek jsem získával v první řadě prostým záměrným (účelovým) výběrem. MIOVSKÝ (2006) považuje tento způsob výběru za nejjednodušší z metod záměrného výběru. Především jde o výběr potencionálních respondentů na základě určitého kritéria a vhodnosti k výzkumu. Žádné další metody nebo strategie se už neuplatňují.

Jelikož záleželo na každém, jestli dotazník vyplní nebo ne, dá se říci, že výběr probíhal na základě dobrovolnosti. Obzvláště to pak platilo v případech, kdy jsem dotazník šířil elektronicky, například po *Facebooku*, jelikož dotyční měli naprostou anonymitu, tudíž nejspíš nebyli pod žádným tlakem dotazník vyplňovat. Dle REICHEL (2009) je výběr na základě dobrovolnosti odvislý od toho, že dotyčné osoby nelze přinutit, aby se staly respondenty. Rozhodnutí je čistě na nich. Tyto osoby jsou samozřejmě předem vybrány na základě záměrného úsudku, což ale značně brání tomu, aby byl vzorek reprezentativní.

Způsob jakým jsem získával respondenty, v určitých případech také odpovídá metodě sněhové koule. Některé respondenty jsem žádal, aby šířili dotazník dál, zejména jejich rodině a přátelům. Metoda sněhové koule je podle MIOVSKÉHO (2006) sdružením prostého náhodného výběru a účelového výběru. Základem této metody je využití instituce nebo osobního kontaktu, který pak získává další kandidáty pro výzkum.

Zkoumal jsem postoje Vietnanců žijících v Čechách, od čehož se odvíjela kritéria pro výběr souboru. Podmínkou pro výběr členů souboru byla tedy příslušnost k vietnamské národnosti a pobyt na území České republiky.

Ne všichni Vietnamci v České republice rozumí česky do takové míry, aby byli stavu dotazník vyplnit. Proto jsem také nechal přeložit dotazník do vietnamštiny. Důvod pro překlad dotazníku bylo jak zajištění většího množství respondentů, tak získání více rozmanitého vzorku respondentů.

Tento soubor vietnamských respondentů měl být porovnáván s českým souborem. Pro tyto účely jsem použil výsledky prestiže povolání pro rok 2013 (TUČEK, 2013).

5.2 Metoda kontaktování

Nyní uvedu konkrétní příklady toho, jak jsem respondenty sháněl. Prvním způsobem bylo navštěvování vietnamských obchodů a večerek a vietnamských restaurací, kde jsem potenciální respondenty kontaktoval osobně. Spočívalo to nejčastěji v rozdání dotazníků s prosbou, jestli by nemohli poslat dotazníky dál. Značný rozdíl byl v tom, jestli se s Vietnamci dalo domluvit česky nebo ne. Jazyková bariéra znemožňovala vysvětlení dalších okolností, což často vyústilo v nepochopení toho, co po nich žádám. To i přes skutečnost, že na první stránce dotazníku je i ve vietnamské verzi objasněno, o co se jedná. Ve více případech jsem se setkal se zřejmým nezájmem. V jiných případech pak s obavami z vyplňování dotazníku. S česky mluvícími, většinou mladými lidmi se dalo lépe domluvit a také se dali spíše přesvědčit k tomu, aby dotazníky sdíleli s ostatními. U Vietnanců, kteří neměli dobrou češtinu, se více osvědčily tištěné dotazníky ve vietnamštině, naopak u Vietnanců ovládajících češtinu byla preference online formy dotazníků. Dále jsem se snažil dotazníky šířit přes vietnamské organizace. Například organizace Klub Hanoi umístila tento dotazník na své Facebookové stránky. V posledním případě jsem využil několika svých zdrojů k zprostředkování kontaktů s Vietnamci.

5.3 Motivace respondentů

Jelikož byla účast na tomto výzkumném šetření veskrze dobrovolná, rozhodl jsem se potenciální účastníky motivovat několika způsoby. Z mého pohledu byla motivace na místě, zvláště kvůli časové náročnosti dotazníku a relativně velkému množství otázek. Tyto faktory by mohly dle mého názoru odradit budoucí respondenty od participace. Jako motivaci jsem zájemcům mezi respondenty přislíbil zaslání výsledků a také šanci na získání finanční odměny. Sdílení výsledků se týká všech, kteří o výsledky zažádali. Finanční odměna je pro tři vylosované ze všech zájemců o odměnu. Tři vylosovaní pak obdrží po 500,- Kč každý. Celková částka na odměny je tedy 1500,- Kč, kterou dávám z vlastních zdrojů.

5.4 Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo odpovědět na výzkumnou otázku: Jak členové vietnamské menšiny v Čechách vnímají různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže ve srovnání s českou populací?

Záměrem zkoumání bylo také ověřit následující hypotézy:

H1: Předpokládám, že míra prestiže připisovaná různým povoláním se liší u Čechů a u Vietnamců žijících v Čechách.

H2: Předpokládám, že u Vietnamců žijících v Čechách je pozitivní korelace mezi připisovanou finanční či majetkovou situací a připisovanou mírou prestiže u různých sociálních skupin.

H3: Předpokládám, že u Vietnamců žijících v Čechách je pozitivní korelace mezi připisovanou finanční či majetkovou situací a připisovanou mírou osobního uznání u různých sociálních skupin.

5.5 Design výzkumu

Rozhodl jsem se pro kvantitativní výzkum, jelikož jsem chtěl porovnávat tyto výsledky s výsledky české populace. Z tohoto důvodu jsem pracoval s dotazníkem, který byl původně vytvořen pro české respondenty a který zkoumá úroveň vnímané finanční situace, společenské prestiže a osobní úcty. Tento dotazníky byl vypracován Terezou Bariekzahyovou, Veronikou Francovou, Irenou Smetáčkovou a Karlem Hnilicou. Tento dotazník jsem drobně poupravil pro potřeby své práce. V části pro vyplnění osobních údajů jsem například přidal dotaz na to, jak dlouho dotyčný žije v ČR. Části zkoumající bohatost, prestiž a úctu, ale zůstaly stejné. Považoval jsem za důležité zprostředkovat dotazník i Vietnamcům, kteří češtinu neovládají. Z tohoto důvodu jsem ho nechal přeložit do vietnamštiny. Neznal jsem však nikoho z českých Vietnamců, kdo by byl stavu mi dotazník přeložit. Dotazník jsem proto přeložil do angličtiny, z které už bylo možno udělat díky Cam Nguyenové překlad do vietnamštiny (viz. příloha II)

5.6 Metoda výzkumu

Dotazník obsahuje celkově čtyři strany. První strana obsahuje lehké nastínění výzkumu a instrukce k vyplňování. Druhá a třetí strana obsahují tabulku, do které respondent podle návodu vyplňoval číselné hodnoty. Rozsah hodnot je od -3 až po 3 body. V případě, že respondent nedovede určitou kategorii ohodnotit, píše místo čísla X. Na straně č. 2 v dotazníku se zkoumá, jak respondent odhaduje míru materiální či finanční úrovně u jednotlivých kategorií. Na straně č. 3 se zjišťuje, jak je podle respondenta připisována úcta dané kategorii ve společnosti a jakou úctu jí připisuje on sám. V tomto případě se tedy ke každé kategorii vyplňují dvě hodnoty (za společnost a za respondenta). V dotazníku jsou tři skupiny kategorií. Je zde 42 kategorií týkajících se povolání, 13 kategorií různých sociálních skupin a 10 národnostních kategorií. Celkem se jedná o 65 kategorií, s tím, že jsou stejné pro všechny zkoumané parametry. Respondent má tedy vyplnit 65 polí na straně č. 2 a 130 (2x65) polí na straně číslo 3., tedy dohromady 195 polí. Strana č. 4 pak zahrnuje doplňující dotazy na osobu respondenta, avšak takovým způsobem, aby bylo možné zachovat jeho anonymitu. Dotazník v češtině je k nahlédnutí v příloze I.

5.7 Průběh výzkumu

Sběr dat probíhal dvojitým způsobem. První způsob byl přes osobní kontakt, kdy jsem oslovenému respondentovi dotazník dodal a po nějaké době (den i více) si jej vyplněný (někdy i nevyplněný) vyzvedl. Druhým způsobem bylo vyplňování dotazníku přes internet pomocí aplikace *Google Forms*, což mimo snazšího vyhodnocování a rozesílání zaručovalo i naprostou anonymitu respondentů.

5.8 Způsob zpracování dat

Výsledky z dotazníků jsem vyexportoval (online dotazník) nebo přepsal (papírový dotazník) do programu *Microsoft Excel*, ve kterém jsem dělal veškeré další výpočty. Pro každou z 65 kategorií byla vypočítána průměrná hodnota bohatství, prestiže a uznání. U těchto hodnot jsem zjišťoval vzájemnou korelaci a také jsem komparoval hodnoty prestiže Vietnamců s hodnotami Čechů (z roku 2013).

K vyhodnocování dotazníků z vietnamštiny jsem ve většině případů nepotřeboval překlad, jelikož si strukturou dotazníky odpovídají. Nebyl tedy problém doplnit číselné údaje. V případech, kdy dotázaní uváděli své povolání nebo školu ve vietnamštině, jsem použil překladač *Google Translate*, který byl podle mého názoru pro tento účel dostačující.

5.9 Výsledky výzkumného šetření

Základní informace, které mi z dotazníků vyšly o výzkumném vzorku, jsou následující. Z celkového počtu 39 respondentů bylo 27 žen a 12 mužů. Průměrný věk byl 28 let. Většina účastníků výzkumu byla z Prahy (26), z jiných měst pak (13). Většinou šlo o studenty (19), nejčastěji udávané povolání byl obchodník (9). Jako nejvyšší dosažené vzdělání udávalo 24 respondentů středoškolské a 7 vysokoškolské. Z celkového vzorku se 17 Vietnamců narodilo mimo území ČR, v průměru tu pak žijí 10 let.

V tabulce č. 1 uvádím průměrné hodnoty (u bohatství, prestiže a uznání), které vyšly u jednotlivých povolání. Totéž platí i pro tabulku č. 2, která se týká sociálních skupin a tabulku č. 3, která se týká etnických skupin.

Tabulka č. 4 srovnává průměrné hodnoty u připisované prestiže jednotlivým povoláním u Čechů (CZ 2013) a u Vietnamců (VN 2015). Data od českých respondentů čerpám z výsledků výzkumu prováděného CVVM Sociologickým ústavem AV ČR v roce 2013.

Dle CVVM Sociologického ústavu AV ČR (2013) je Český výzkumný vzorek zastoupen v rozsahu 1023 dotázaných starších 15 let. Bodové ohodnocení jednotlivých povolání se pohybuje na škále 1-99, kdy 1 je nejméně prestižní a 99 nejvíce.

U českého vzorku se tedy pohybuje rozpětí skóre na škále od 1 do 99, zatímco u vietnamského vzorku se skóre pohybují v rozpětí od -3 do 3. Hodnocená povolání u Čechů z roku 2013 a u Vietnamců se shodovala ve 12 případech, proto se ve srovnávání věnuji jen těmto povoláním.

V tabulce č. 5 je zapsán výpočet korelace prestiže povolání mezi Čechy (CZ) a Vietnamci (VN). Výsledná korelace je 0,64. V grafu u obrázku č. 1 je zobrazená stejná korelace mezi vnímanou prestiží u povolání mezi Čechy a Vietnamci, jako je v tabulce č. 5. Jedná se o bodový graf, kde je znázorněna lineární spojnice trendu. Na vertikální ose jsou hodnoty připisované Vietnamci na škále od -3 do 3 a na horizontální ose jsou hodnoty připisované Čechy na škále od 1 do 99.

V tabulce č. 6 srovnávám hodnocení Čechů a Vietnamců v procentech. Procentuální hodnota je vypočtena z maximálního možného skóre (Češi 99, Vietnamci 3) a z rozsahu hodnotící škály (Češi 99, Vietnamci 7). Dále pak uvádím rozdíl v tom, jakou kategorii hodnotí Vietnamci lépe ($\%>0$) nebo hůře ($\%<0$) než Češi.

Tabulky č. 7, 8, 9 a 10 znázorňují korelace mezi jednotlivými kategoriemi (bohatství, prestiž a uznání). Tabulka č. 7 se zaměřuje na tyto hodnoty u skupin povolání, tabulka č. 8 u sociálních skupin a tabulka č. 9 u etnických skupin. V tabulce č. 10 je pak celková korelace všech těchto skupin dohromady.

Tab. 1 Průměrné hodnoty u povolání

	<i>bohatství</i>	<i>prestíž</i>	<i>uznání</i>
architekt	1,74	1,61	1,36
automechanik	0,56	-0,03	0,36
cukrář	-0,03	0,14	0,37
číšník	-0,23	-0,21	0,25
dlouhodobě nezaměstnaný	-1,94	-1,35	-0,60
drobný podnikatel	1,00	0,58	0,79
důchodce	-1,26	-0,15	0,56
kadeřník	0,51	-0,19	0,26
knihovník	-0,29	0,05	0,41
komíník	-0,21	-0,30	-0,11
kopáč	-0,97	-0,81	-0,47
kuchař	0,61	0,46	0,61
lékař	1,92	1,95	2,00
módní návrhář	1,89	1,46	0,95
muž, který ztratil práci	-1,46	-0,72	-0,29
ne kvalifikovaný dělník	-1,23	-0,97	-0,46
pilot	2,30	2,00	1,57
policeista	0,61	0,68	0,72
poslanec	2,15	-0,26	0,06
poštovní doručovatel	-0,15	-0,15	0,14
pokladník	-0,31	-0,57	-0,18
profesionální sportovec	2,18	1,66	1,14
programátor	1,97	0,86	1,18
řidič autobusu	0,14	-0,17	0,06
slavný zpěvák	2,59	1,89	1,00
soudce	2,38	1,74	1,63
strojný inženýr	1,97	1,32	1,28
truhlář	0,76	0,09	0,31
učitel na základní škole	0,23	0,78	1,15
uklízeč	-0,74	-0,61	-0,29
účetní	1,00	0,53	0,58
úředník	0,92	0,38	0,28
vědec	1,21	1,83	1,97
vedoucí firmy (manažer)	2,21	1,67	1,47
voják z povolání	1,08	0,97	1,11
vrátný	-0,61	-0,44	-0,11
vychovatel	-0,21	0,26	0,58
zahradník	-0,32	0,05	0,23
záchranář	0,36	1,56	1,75
zdravotní bratr	0,21	1,03	1,23
zedník	-0,13	-0,33	0,00
zubní laborant	1,43	1,17	0,95

Tab. 2 Průměrné hodnoty u sociálních skupin

	<i>bohatství</i>	<i>prestíž</i>	<i>uznání</i>
bezdomovec	-2,41	-2,18	-1,26
chudý muž	-2,09	-1,11	-0,36
narkoman	-2,20	-2,43	-2,06
žebrák	-2,16	-2,14	-1,46
bezdětný muž	0,72	-0,14	0,10
otec na rodičovské dovolené	0,16	-0,26	0,28
otec samoživitel	-0,07	0,25	0,40
Pražák	1,00	0,26	0,33
vesničan	-0,09	-0,18	0,17
disident (za minulého režimu)	0,03	0,46	0,63
komunista (za minulého režimu)	0,43	-0,85	-0,68
ekologický aktivista	-0,28	-0,21	0,20
mecenáš	1,19	0,87	0,65

Tab. 3 Průměrné hodnoty u etnických skupin

	<i>bohatství</i>	<i>prestíž</i>	<i>uznání</i>
Čech	0,66	0,51	0,33
černochoch	0,10	-0,45	0,19
Japonec	1,53	0,77	0,85
Němec	1,65	0,69	0,62
Rom	-0,23	-1,03	-0,15
Rus	1,00	-0,38	-0,17
Slovák	0,55	0,15	0,53
Ukrajinec	-0,19	-0,52	0,00
Vietnamec	0,64	-0,03	0,67
Žid	0,96	0,20	0,63

Tab. 4 Průměrná míra prestiže připisovaná Čechy a Vietnamci

průměrná prestiž povolání		
	CZ 2013	VN 2015
lékař	91,5	1,95
manažer	50,2	1,67
policista	55,7	0,68
poslanec	25,1	-0,26
profesionální sportovec	47,6	1,66
programátor	59,7	0,86
soudce	66,3	1,74
truhlář	55,6	0,09
účetní	52,3	0,53
učitel na základní škole	71,1	0,78
vědec	76,3	1,83
voják z povolání	49,7	0,97

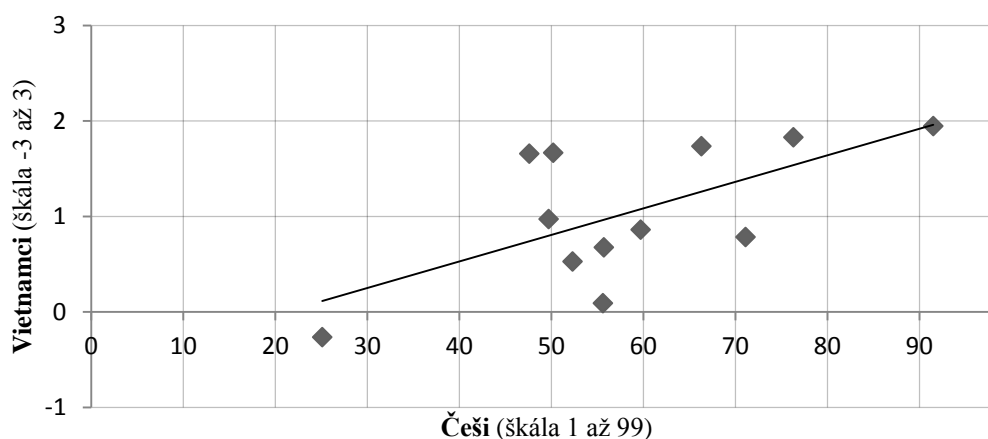
Tab. 5 Korelace prestiže povolání u Čechů a Vietnamců

prestiž povolání		
	CZ	VN
CZ	1	
VN	0,64	1

Tab. 6 Srovnání hodnocení míry prestiže u Čechů a Vietnamců v procentech

hodnocení v procentech			
	CZ – 2013	VN - 2015	rozdíl (VN-CZ)
Lékař	92%	85%	-7%
Manažer	51%	81%	30%
Policista	56%	67%	11%
Poslanec	25%	53%	28%
Profesionální sportovec	48%	81%	33%
Programátor	60%	69%	9%
Soudce	67%	82%	15%
Truhlář	56%	58%	2%
Účetní	53%	65%	12%
Učitel na základní škole	72%	68%	-3%
Vědec	77%	83%	6%
Voják z povolání	50%	71%	21%

Obr. 1 Graf korelace míry prestiže připisované Vietnamci a Čechy

Tab. 7 Korelace povolání

povolání	bohatství	prestiž	uznání
bohatství	1		
prestiž	0,85	1	
uznání	0,74	0,95	1

Tab. 8 Korelace sociálních skupin

sociální skupiny	bohatství	prestiž	uznání
bohatství	1		
prestiž	0,89	1	
uznání	0,81	0,97	1

Tab. 9 Korelace etnických skupin

etnické skupiny	bohatství	prestiž	uznání
bohatství	1		
prestiž	0,84	1	
uznání	0,66	0,83	1

Tab. 10 Celková korelace

celkem	bohatství	prestiž	uznání
bohatství	1		
prestiž	0,86	1	
uznání	0,78	0,96	1

5.10 Analýza výsledků výzkumného šetření

Sílu korelační závislosti uvádím dle FRIEDRICHA (2013), podle jehož tvrzení je intenzita závislosti pojmenována takto: 0 žádná závislost; 0-0,1 velmi slabá závislost; 0,1-0,3 slabá závislost; 0,3-0,7 střední závislost; 0,7-0,9 silná závislost; 0,9-1 velmi silná závislost a 1 absolutní závislost.

Na výzkumnou otázku *Jak členové vietnamské menšiny v Čechách vnímají různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže ve srovnání s českou populací?*, mohu odpovědět tak, že je středně silný vztah mezi tím jakou prestiž připisují různým povoláním Vietnamci a jakou Češi.

H1: Korelace mezi připisovanou mírou prestiže různým povoláním u Čechů a u Vietnamců žijících v Čechách je 0,64. Odlišnost je tedy prokazatelná, avšak prokazatelný je i středně silný vztah mezi těmito hodnotami (viz. tabulka č. 5).

H2: Pozitivní korelace mezi připisovanou finanční či majetkovou situací a připisovanou mírou prestiže se potvrdila. Celková korelace vychází na 0,86 (viz. tabulka č. 10).

Nejvyšší korelace je pak u sociálních skupin 0,89 (viz. tabulka č. 8) a nejnižší u etnických skupin 0,84 (viz. tabulka č. 9).

H3: Pozitivní korelace mezi připisovanou finanční či majetkovou situací a připisovanou mírou osobního uznání se potvrdila. Celková korelace vychází na 0,78 (viz. tabulka č. 10). Nejvyšší korelace je pak u sociálních skupin 0,81 (viz. tabulka č. 8) a nejnižší u etnických skupin 0,66 (viz. tabulka č. 9).

V tabulce č. 6 srovnávám hodnoty u jednotlivých povolání v procentech, zde je možné sledovat, jak určitý trend hodnotí Vietnamci a jak Češi. Vietnamci celkově hodnotí kladněji, pouze v dvou případech (lékař, učitel na základní škole) je hodnocení nižší než u Čechů. Celkově je také hodnocení z vietnamské strany mírnější (max. hodnota 85%; min. hodnota 53%) než u českého protějšku (max. hodnota 92%; min. hodnota 25%). Výsledky v tabulce č. 6 je však nutné číst s ohledem na to, že Češi měli k dispozici 99 bodovou škálu hodnocení, zatímco Vietnamci jen 7 bodovou.

6 DISKUSE

6.1 Interpretace výsledků

Údaje z tabulek č. 7-10 nasvědčují tomu, že je silný vztah mezi majetkovou situací dotyčného a mírou prestiže. Dalo by se tak říci, že kdo je bohatý, má také prestiž. Výjimku pak tvoří například poslanec, který je sice vnímán jako bohatý, ale míra prestiže je u něj nízká. Silná korelace je také u vnímané majetkové situace a míry osobního uznání (tabulky č. 7-10). V tabulce č. 9 (korelace etnických skupin) je ale tato závislost nižší. Tuto nižší hodnotu si vysvětlují tak, že daná finanční situace může být dána jinými faktory než osobním přičiněním. Tato úroveň může být podle mého názoru přisuzována například podle představy o konkrétním rysu určitého etnika. Dalším důvodem může být stereotypní představa například o tom, že Němci a Japonci jsou bohatí a Ukrajinci a Romové chudí. Neříká to však mnoho o konkrétních osobách a jiných důvodech jejich údajné majetkové situace. To znamená, že zde není moc určitých vlastností, za které by bylo možné si dotyčných vážit. U míry bohatství určitého etnika není důkaz o tom, že si určité etnikum toto bohatství zaslouží více než jiné. Proto nemusí být toto bohatství nutně vnímáno jako zasloužené.

V tabulce č. 6 je vidět, že Vietnamci hodnotí mírněji než Češi. Samozřejmě je zde nutné přihlídnout i k jiným podmínkám výzkumu, ale takovéto hodnocení může mít případně i jiné důvody. Mírnější hodnocení může zaprvé vyplývat z konfuciánské tradice. Jak zmiňuje KOCOUREK (2001) není v ní příliš ve zvyku si stěžovat a vyjadřovat se o ostatních negativně. Dalším důvodem pro toto hodnocení může být skutečnost, že velká část z dotázaných Vietnamců byla buď vysokoškolsky vzdělaná, nebo momentálně studovala vysokou školu. ALLPORT (2004) totiž udává, že vyšší míra vzdělanosti vede k větší toleranci a méně předsudkům, což by vysvětlovalo celkově kladnější hodnocení ze strany Vietnamců.

Z výsledků není zřejmé, do jaké míry hraje u odpovědí Vietnamců roli expozice českému prostředí, jejich tradiční hodnoty, nebo životní situace, v jaké se nacházejí. Výsledky této práce nejsou ani reprezentativní ani generalizovatelné. Dávají jen lehce nahlédnout do této problematiky a mohou být podnětem k dalšímu zkoumání.

6.2 Etické aspekty výzkumu

Dotazníky byly anonymní. Sice respondent vyplňoval na poslední stránce informace o sobě, ale tyto informace nejsou takového charakteru, aby bylo možné účastníka identifikovat. Tato osobní data zjišťují obecné veličiny jako je například: věk, pohlaví, vzdělání, zaměstnání, počet dětí apod. Pokud jsem dotazníky od respondentů vybíral osobně, tak jsem samozřejmě věděl, o koho šlo, ale dotazníky jsem nijak neoznačoval, takže identifikace těchto osob není možná. V případě online dotazníků je anonymita de-facto stoprocentní. Díky práci s *Google Forms* jsem nebyl v přímém kontaktu s respondenty, dostával jsem pouze výsledky a to anonymní formou. Snad jedinou výjimkou, co se týče anonymity, je fakt, že jsem nabízel odměnu ve formě sdílení výsledků a možnosti získat finanční ohodnocení. Pro tyto účely poskytovali zájemci svůj email. Tento email však slouží pouze pro výše zmíněné potřeby a jeho vyplnění nebylo podmínkou pro účast na výzkumu. Účast na výzkumu byla pro respondenty zcela dobrovolná, na nikoho nebyl vyvíjen tlak, aby dotazník vyplňoval. Vnější motivací byla již zmíněná možnost získat finanční ohodnocení a sdílení výsledků výzkumu.

6.3 Nedostatky práce

Určité aspekty této práce jsou poněkud problematické. V první řadě je to nerepresentativnost výzkumného vzorku, která je dána především jeho malým počtem a rozmanitostí. Na druhou stranu si tato práce nedělá ambice na to, že její výsledky budou zobecnitelné a reprezentativní. Dalším nedostatkem je omezené množství kategorií, které jsou shodné u českého vzorku a vietnamského vzorku. Dotazník ve vietnamštině považuji za výhodu této práce. Na druhou stranu je vietnamský překlad i trochu jejím slabým místem, jelikož jsem nebyl stavu zcela ověřit, že je všechno přeloženo tak, jak má být. Spolehlivost dotazníku by se dala jistě napadnout už jen kvůli tomu, že byla česká verze nejprve přeložena mnou do angličtiny a poté Cat Nguyenovou do vietnamštiny. Je zde tak větší šance, že něco bylo ztraceno v překladu. Správnost některých bodů jsem si však ověřoval přes *Google Translate* a vše se zdálo být v pořádku.

Dále by se dalo poukázat na to, že jelikož byl dotazník anonymní, nešlo zcela ověřit uváděné informace. Nešlo ani ověřit to, jestli někdo náhodou nevyplnil dotazník vícekrát, ale tuto nejistotu považuji za daň anonymitě dotazníku.

6.4 Co práci znesnadňovalo

Jednou z hlavních komplikací při obstarávání vietnamských respondentů byla jazyková bariéra. V případě mladých Vietnamců, kteří mluví dobrou češtinou, samozřejmě tyto problémy nebyly. S jazykovou bariérou jsem se především setkával při obcházení obchodů a večerek. Nemožnost komunikovat a vysvětlit okolnosti výzkumu a participace v dotazníkovém šetření, vedla podle mého názoru k nižšímu celkovému počtu respondentů. Dalším aspektem byla značná nedůvěra ze strany některých Vietnamců, speciálně šlo o personál obchodů. Osobně se domnívám, že si majitelé či pracovníci těchto obchodů mysleli, že se možná jedná o kontrolu ze strany úřadů, což by vysvětlovalo jejich značnou nedůvěru a nervozitu.

Díky celkové uzavřenosti vietnamské komunity se mi nedařilo sehnat mnoho respondentů. Také velký rozsah a náročnost dotazníku považuji za faktor, který mohl odradit mnoho potenciálních účastníků.

Z teoretického hlediska pak není důkladně zmapována problematika toho, jak se imigranti dívají na majoritní populaci. Především to pak platí u Vietnamců v ČR.

6.4 Návrhy dalšího zkoumání

Původně jsem chtěl porovnávat pohledy různých generací Vietnamců na tuto problematiku, jelikož si myslím, že by bylo srovnání zajímavé. Pro tyto účely se mi ale nepodařilo zajistit dostatečné množství respondentů. Při dalším zkoumání této (mezigenerační) otázky bych preferoval kvalitativní metodu zkoumání, která by však nejspíš vyžadovala značnou nevázanost na vietnamskou komunitu v Čechách.

Dále by bylo zajímavé zkoumat míru pracovní morálky u mladší a starší generace Vietnamců. Tedy těch Vietnamců, kteří do ČR přišli pracovat a těch, jejichž primární motivací pro pobyt v České republice není práce. Otázkou by bylo nakolik je jejich vztah k práci ovlivněn rodinným prostředím a na kolik vlastní potřebou pracovat.

ZÁVĚR

V této práci jsem se zabýval pohledem Vietnamců na českou většinovou společnost z hlediska prestiže. V teoretické části práce jsem se snažil přiblížit problematice vietnamské menšiny na území České republiky. Zkoumal jsem různé aspekty života Vietnamců v Čechách. Dále jsem se věnoval tématům, která mohou hrát roli při formování postojů u této skupiny.

V rámci výzkumné části bakalářské práce byl proveden kvantitativní výzkum, dotazníkovou metodou. Dotazníky byly přeloženy do českého a vietnamského jazyka.

Jejich cílem bylo zjistit míru připisovaného bohatství, společenské prestiže a osobní úcty různým kategoriím. Kategorie měly tři hlavní skupiny. Jednalo se o povolání, různé sociální skupiny a skupinu etnik. Výzkumným vzorkem byli Vietnamci žijící v České republice.

Výsledky výzkumu byly porovnávány s jinými výsledky, které jsou reprezentativní pro českou populaci. Tyto výsledky ukázaly středně silnou závislost (0,64) mezi pohledem Čechů a Vietnamců na stejné kategorie. Výzkum dále ukázal silnou korelaci u Vietnamských respondentů mezi kategoriemi prestiž – bohatství (0,86), a také mezi kategoriemi úcta – bohatství (0,78). Korelace mezi prestiží a úctou se vyšla jako velmi silná (0,96).

Jako největší nedostatek této práce vidím malý počet respondentů. Kvůli malému vzorku nebylo možné dělat srovnání v postojích mladší a starší generace Vietnamců. Malý vzorek také znamená, že závěry výzkumu není možné nijak zobecnit. Výzkumné šetření však přineslo nástin dané problematiky.

Zkoumání této problematiky je značně komplikované především kvůli uzavřenosti a špatné přístupnosti části vietnamské komunity. Je tedy velmi obtížné získat reprezentativní vzorek této menšiny. Podařilo se mi však sehnat respondenty, kteří nemluví česky, což považuji za velké pozitivum této práce.

Otázkou do budoucna je, zda se nová generace Vietnamců vyrůstajících v Čechách a mluvících česky plně adaptuje a přijme české hodnoty, nebo zůstane věrná svým tradičním hodnotám.

LITERATURA

ALLPORT, Gordon W. *O povaze předsudků*. Přeložil Eduard GEISLER. Praha: Prostor, 2004. 574 s. Obzor. ISBN 80-7260-125-3.

BECKER, Howard S. *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York: Free Press, 1973. 213 p. ISBN 0684836351.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice*. Praha: Český statistický úřad, 2012. 219 s. ISBN 978-80-250-2309-9.

HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. 6. vyd. Praha: Portál, 2011. 166 s. ISBN 978-80-7367-909-5.

HOFÍREK, Ondřej a Michal NEKORJAK. Vietnamští imigranti v českých velkoměstech – Integrace přistěhovalců z Vietnamu. In: Miroslava RÁKOCZYOVÁ a Robert TRBOLA, ed. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, s 161-197. Studie, sv. 60. ISBN 978-80-7419-023-0.

KOCOUREK, Jiří. Kořeny vietnamské migrace do ČR před rokem 1989. In: Jiří KOCOUREK a Eva PECHOVÁ, ed. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H & H, 2006a, s. 93-101. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

KOCOUREK, Jiří. Vietnamci v České republice. In: Tatjana ŠIŠKOVÁ, ed. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 99-105. ISBN 80-7178-648-9.

KOCOUREK, Jiří. Vietnamci v současné ČR. In: Jiří KOCOUREK a Eva PECHOVÁ, ed. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H & H, 2006b, s. 102-117. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

LIŠČÁK, Vladimír. *Konfucianství od počátků do současnosti*. Praha: Academia, 2013. 486 s. Orient, sv. 17. ISBN 978-80-200-2190-8.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006, 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.

NOLEN-HOEKSEMA, Susan, Barbara L. FREDRICKSON, Geoffrey R. LOFTUS a Christel LUTZ. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. 3. přeprac. vyd. Přeložila Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2012. 888 s. ISBN 978-80-262-0083-3.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. 184 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.

VASILJEV, Ivo. Dynamika národních tradic a vlivů nového prostředí v životě vietnamské komunity v České republice. In: Jiří KOCOUREK a Eva PECHOVÁ, ed. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H & H, 2006a, s. 118-125. Multikulturální inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

VASILJEV, Ivo. Hodnoty současné vietnamské společnosti. In: Jiří KOCOUREK a Eva PECHOVÁ, ed. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H & H, 2006b, s. 67-82. Multikulturální inspirace. ISBN 80-7319-055-9.

VÝROST, Jozef. Postoje, jejich utváření a změna. In: Jozef VÝROST a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Sociální psychologie*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, s. 127-145. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.

WEBER, Max. *The Protestant ethic and the spirit of capitalism*. Translated by Talcott PARSONS. London: Routledge, 2001. 271 p. ISBN 0203995805.

Internetové zdroje

ANDRE, Claire a Manuel VELASQUEZ. Justice and Fairness. *Issues in Ethics* [online]. 1990, 3, 2. Dostupné z: <http://www.scu.edu/ethics/publications/iie/v3n2/homepage.html>

BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR* [online]. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003 [cit. 12. 7. 2015]. Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1423/podzim2006/SPP416/um/2646404/adaptace_vietnamskeho_etnika_v_CR.pdf

CICHOCKA, Aleksandra a John JOST. Stripped of illusions? Exploring system justification processes in capitalist and post-Communist societies. *International Journal of Psychology* [online]. 2014, 49, 1, 6–29 [cit. 21. 7. 2015]. DOI: 10.1002/ijop.12011. Dostupné z: <https://psych.nyu.edu/jost/Stripped%20of%20Illusions.pdf>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. R02 Počet cizinců v ČR - předběžné čtvrtletní údaje; 2004/06 - 2015/03. *Český statistický úřad* [online]. ©2015, posl. revize 1. 4. 2015 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

FRIEDRICH Václav. Statistické metody ve veřejné správě. *Vysoká škola sociálně správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov* [online]. 2013 [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: http://mail.vsss.cz/skripta/old/Eli%C3%A1%C5%A1/Fin%C3%A1ln%C3%AD%20verze/projekt/Fin%C3%A1ln%C3%AD%20verze/Stat/Statistick%C3%A9%20metody_3.pdf

Just Word hypothesis. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation. Last modified on 15. 6. 2015 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Just-world_hypothesis

KAY, Aaron a John JOST. Complementary Justice: Effects of “Poor but Happy” and “Poor but Honest” Stereotype Exemplars on System Justification and Implicit Activation of the Justice Motive. *Journal of Personality and Social Psychology* [online]. 2003, 85, 2, 823-837 [cit. 19. 7. 2015]. DOI: 10.1037/0022-3514.85.5.823. Dostupné z: [http://www.psych.nyu.edu/jost/Kay%20&%20Jost%20\(2003\)%20Complementary%20justice.PDF](http://www.psych.nyu.edu/jost/Kay%20&%20Jost%20(2003)%20Complementary%20justice.PDF)

LEONG, T. L. Frederick, Jason L. HUANG a Stanton MAK. Protestant Work Ethic, Confucian Values, and Work-Related Attitudes in Singapore. *Journal of Career Assessment* [online]. 2014, 22, 2, 304-316 [cit. 12. 7. 2015]. DOI: 10.1177/1069072713493985. Dostupné z: <http://jasonhuangatwork.com/papers/Leong%20Huang%20Mak%202014%20JCA.pdf>

LEONTIYEVA, Yana. Rodinná situace migrantů ze zemí mimo EU, jejich úroveň vzdělání a jejich příjmy v ČR. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 2012, 14. 2. 2008 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/23178896/csu_tk_cizinci_prezentace_leontiyeva.pdf/b06cfcc0-c910-4562-8ec2-acdadc07db29?version=1.0

MARSHALL, Gordon. Protestant ethic. In: *Encyclopedia.com* [online]. A Dictionary of Sociology. 1998 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné

z: <http://www.encyclopedia.com/doc/1O88-protestantethic.html>

PECHOVÁ, Eva. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování* [online]. Praha: La Strada Česká republika, 2007 [cit. 12. 7. 2015]. Dostupné z:

http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

Přiznání vietnamců. [Jaké je největší přání Vietnamce?...]. In: *Facebook* [online]. 13. 3. 2015 [cit. 19. 7. 2015]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/PriznaniVietnamcu>

Přiznání vietnamců. [Měla jsem chřipku...]. In: *Facebook* [online]. 15. 4. 2015 [cit. 19. 7. 2015]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/PriznaniVietnamcu>

Přiznání vietnamců. [Vždycky, když vyhrávám hádku s rodičema...]. In: *Facebook*. [online] 26. 5. 2015 [cit. 19. 7. 2015]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/PriznaniVietnamcu>

SHLIAPENTOKH, Vladimír E. Social Prestige. In: *The Free Dictionary.com* [online]. ©2015 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné z:

<http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Social+Prestige>

TUCEK Milan, Prestiž povolání – červen 2013, *Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR* [online]. 2013 [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/prace-prijmy-zivotni-uroven/prestiz-povolani-cerven-2013>

VESCIO, Theresa a Kevin WEAVER. Prejudice and Stereotyping. In: *Oxford Bibliographies.com* [online]. ©2015, poslední revize: 8. 6. 2015 [cit. 20. 7. 2015]. DOI: 10.1093/OBO/9780199828340-0097. Dostupné z:

<http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199828340/obo-9780199828340-0097.xml>

ZHANG, Suchuan, Weiqi LIU a Xiaolang LIU. Investigating the Relationship Between Protestant Work Ethic and Confucian Dynamism: An Empirical Test in Mainland China. *Journal of Business Ethics* [online]. 2011, 106, 2, 243-252 [cit. 18. 7. 2015]. DOI: 10.1007/s10551-011-0993-8. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10551-011-0993-8>

Filmy

Banánové děti [dokumentární film]. Režie Martin RYŠAVÝ. Česko: MILD Production, 2009. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím ivysílání z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10267494875-bananove-deti>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: dotazník v češtině

Příloha II: dotazník ve vietnamštině

PŘÍLOHY

Příloha I: dotazník v češtině

Dotazníkové šetření
„Polože k sociálním kategoriím“

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2014

Vážení paní, vážený pane,

oslovujeme Vás s prosbou, abyste se zapojili do výzkumu postojů. Cílem je zjistit, jak jsou v naší zemi vnímány různé skupiny lidí. Vyplnění dotazníku zabere zhruba 15-20 minut.

Vaše odpovědi budou zpracovány zcela anonymně. Údaje, které nám poskytnete, nezprístupníme žádné třetí osobě, ani je nikdy nezveřejníme způsobem, který by umožňoval Vaši identifikaci.

Na každé straně dotazníku najdete jednu tabulku a návod, jak ji vyplňovat. Celkem Vás čekají dvě tabulky, do kterých budete zapisovat Vaše odpovědi v podobě čísel. Na konci dotazníku je několik doplňujících otázek o Vás.

Nejprve si prohlédněte následující tabulku a potom do ní napište body podle Vašeho osobního dojmu. Po celou dobu vyplňování mějte prosím na paměti, že jde o povolání a skupiny, které **žijí nebo s nimiž se setkáváme na území ČR**. Všimněte si rovněž, že se v tomto dotazníku ptáme pouze na **MUŽE**; ženy jsou zahrnuty v jiném dotazníku.

Děkujeme za spolupráci,

Tereza Bartecká, Veronika Francová, Irena Smetáčková, Karel Hnilica a Jan Andres

Různé skupiny mužů v ČR mají **různé příjmy a různé majetek**. Pokuste se odhadnout, jaká **je finanční a majetková situace** typických příslušníků těchto skupin. Použijte škálu v rámečku. Do tabulky pak zapisujte čísla odpovídající vašemu názoru.

Hodnotte skutečný majetek a finanční situaci skupiny – co všechno ve skutečnosti mají, jaké jsou jejich příjmy, co si můžou dovolit. Jinými slovy – pokuste se uvést, jak na tom dana skupina mužů skutečně je, ne jak by na tom podle vašeho názoru měla, nebo neměla správně být. Pokud nedokážete odpovědět, napište X.

skvělá situace (jsou velmi bohatí)	3	vyborná	2	spíše lepší	1	přiměřená	0	spíše horší	-1	špatná	-2	extrémně špatná situace (jsou velmi chudí)	-3	Je pro mne obtížné posoudit	X
------------------------------------	---	---------	---	-------------	---	-----------	---	-------------	----	--------	----	--	----	-----------------------------	---

	body
architekt	
automechanik	
culkař	
číšník	
dlouhodobě nezaměstnaný	
drobný podnikatel	
dělník	
kaštaník	
knihovnik	
komik	
kopáč	
kuchař	
lékař	
módní návrhář	
muž, který ztratil práci	
nequalifikovaný dělník	
piilot	

	body
policista	
poslanec	
poštovní doručovatel	
pokladník	
profesionální sportovec	
programátor	
řidič autobusu	
slavný zpěvák	
soudce	
strojní inženýr	
truhlář	
učitel na základní škole	
uklízeč	
učení	
úředník	
vědec	
vedoucí firmy (manažer)	

	body
voják z povolání	
vratný	
vychovatel	
zahradník	
záchranář	
zdravotní bratr	
zedník	
zubní laborant	
bezdomovec	
chudý muž	
narkoman, fetišák	
žebřák	
bezdělný muž	
otec na rodičovské dovolené	
otec samoživitel	
Pražák	
vesničan	

	body
disident (za minulého režimu)	
komunist	
komunist (za minulého režimu)	
ekologický aktivista	
mecenáš	
Čech	
Černoš	
Japonec	
Němec	
Rom	
Rus	
Slovák	
Ukrajinec	
Větrnec	
Žid	

Různá povolání a různé skupiny mužů dostávají odlišné uznání, úctu či prestiž. Pokuste se odhadnout, **jakou úctu a prestiž tato povolání a skupiny mužů v České společnosti mají**. Nezhledněte, zda s tímto hodnocením osobně souhlasíte. Použijte škálu v prvním rámečku. Do sloupceku „společnost“ v tabulce pak zapíše čísla odpovídající vašemu názoru. Pokud nedokážete odpovědět, napište X.

minimálně vysoká úcta 3	poměrně vysoká úcta 2	spíše vyšší úcta 1	něco mezi 0	spíše nižší úcta -1	téměř žádná úcta -2	opovření -3	Je pro mne obtížné posoudit X
----------------------------	--------------------------	-----------------------	----------------	------------------------	------------------------	----------------	----------------------------------

Pokud s hodnocením společnosti **nesouhlasíte**, napište do posledního sloupceku označeného „já“, jak si dané skupiny **vážíte Vy osobně**. Nemusíte v něm vyplňovat všechna políčka, ale jen ta, kde se Vaš názor neshoduje s názorem společností. Při vyplňování vyznačte z Vašeho prvního dojmu.

velmi si vážím 3	poměrně dost si vážím 2	spíše si vážím 1	něco mezi 0	spíše si nevážím -1	nevážím si -2	poohrdám -3	Je pro mne obtížné posoudit X
---------------------	----------------------------	---------------------	----------------	------------------------	------------------	----------------	----------------------------------

	společnost	já
architekt		
automechanik		
culkař		
číšník		
dlouhodobě nezaměstnaný		
drobný podnikatel		
dělnice		
kadeřník		
krihovník		
komik		
kopáč		
kuchař		
lékář		
médni návrhář		
muž, který ztratil práci		
nekalifikovaný dělník		
piilot		

	společnost	já
polista		
poslanec		
poštovní doručovatel		
pokladník		
profesionální sportovec		
programátor		
řidič autobusu		
slavný zpěvák		
soudce		
strojní inženýr		
truhlář		
učitel na základní škole		
uklízeč		
učedník		
úředník		
vědec		
vedoucí firmy (manážer)		

	společnost	já
voják z povolání		
vrtný		
vyhovatel		
zahradník		
záchranný		
zdravotní bratr		
zedník		
zubní laborant		
bezdomovec		
chudý muž		
narkoman, fetišák		
žebřák		
bezdětný muž		
otec na rodičovské dovolené		
otec samoživitel		
Pražák		
vesnickan		

	společnost	já
disident (za minulého režimu)		
komunista (za minulého režimu)		
etologický aktivista		
meceňář		
Čech		
Černoš		
Japonec		
Němec		
Rom		
Rus		
Slovák		
Ukrajinec		
Větranelec		
Žid		

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

1) Jste	☐ muž ☐ žena	2) V jakém roce jste se narodil/a?	<input type="text" value="19"/>
3) Vaše národnost	☐ Česká ☐ Vietnamská ☐ jiná (jaká)	4) V jaké obci bydlíte?	<input type="text"/> PSC: <input type="text"/>
3b) Pokud jste se narodil/a mimo území ČR, kolik let už v ČR žijete?	<input type="text"/>		
5a) Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?	☐ základní vzdělání (i nedokončené) ☐ vyučení bez maturity ☐ vyučení s maturitou ☐ střední s maturitou ☐ vysokoškolské	6) Váš rodinný stav	☐ svobodný/á ☐ ženatý/vdaná, v dlouhodobém vztahu ☐ vdovec/vdova ☐ rozvedený/á
5b) Pokud studujete, jakou školu?	<input type="text"/>		
5c) Pokud studujete, jaký obor?	<input type="text"/>		
7) Pokud jste rodičem, kolik máte dětí?	<input type="text"/>	8) Jaké je Vaše zaměstnání?	<input type="text"/>
9) Považujete se za věřícího člověka?	☐ rozhodně ano ☐ spíše ano ☐ spíše ne ☐ rozhodně ne ☐ nevím		
10) Jaká je Vaše politická orientace bez ohledu na uspořádání politických stran a sympatičnost konkrétních politiků u nás?	☐ výrazně levicová ☐ spíše levicová ☐ nevyhraněná nebo středová ☐ spíše pravicová ☐ výrazně pravicová		
11) Jak hodnotíte vaši finanční a materiální situaci?	☐ skvělá ☐ výborná ☐ spíše lepší ☐ průměrná ☐ spíše horší ☐ špatná ☐ velmi špatná		
12) Jste se svojí životní úrovní spokojený/á?	☐ rozhodně ano ☐ spíše ano ☐ tak středně ☐ spíše ne ☐ rozhodně ne		

**Zkontrolujte, prosím, ještě jednou, zda jste nic neopomněli vyplnit.
DĚKUJEME ZA VÁŠ ČAS.**

Jako poděkování Vám chceme nabídnout možnost seznámení se s výsledky výzkumu a šanci vyhrát v soutěži. Soutěž probíhá tak, že se z dotazníků vylosují tři výherci a každý z nich obdrží peněžní odměnu v hodnotě 500,-. Označte prosím položky, o které máte zájem. **(tato část není povinná)**

Mám zájem o zaslání výsledků
Mám zájem o účast v soutěži
Kontaktní email

Příloha II: dotazník ve vietnamštině

Kính chào các bạn!

Chúng tôi đang làm một cuộc khảo sát về sự nhận thức khác nhau giữa các nhóm xã hội. Chúng tôi rất mong muốn nhận được sự giúp đỡ của các bạn bằng cách tham gia trả lời các câu hỏi sau, danh cho cuộc khảo sát về việc nghiên cứu thái độ trong xã hội hiện nay. Mục đích của chúng tôi là nhằm tìm ra sự khác nhau giữa nhận thức của các nhóm xã hội tại Cộng Hòa Séc. Để hoàn thành bài khảo sát này, các bạn chỉ mất khoảng 15-20 phút.

Kết quả khảo sát sẽ được tiến hành ẩn danh. Dữ liệu từ cuộc khảo sát này sẽ không được tiết lộ cho bất kỳ bên thứ 3 nào khác và thông tin cá nhân sẽ không được tiết lộ hoặc sử dụng trong bất kỳ báo cáo nào về nghiên cứu này, nếu không có sự đồng ý bằng văn bản của bạn.

Sẽ có hướng dẫn cách điền riêng cho từng bảng câu hỏi. Có tất cả 02 tấm bảng. Các câu hỏi sẽ được trả lời dưới dạng số. Và trong tờ cuối cùng của Bảng câu hỏi này là một vài câu hỏi thêm về quý khách.

Trước tiên, xin vui lòng đọc bảng sau và sau đó điền các tri số theo ý kiến cá nhân của quý khách. Vui lòng ghi nhớ rằng danh mục được đề cập để tham khảo là các các ngành nghề và các nhóm xã hội **hiện diện trên lãnh thổ của nước Cộng Hòa Séc**. Và cũng vui lòng lưu ý rằng chúng tôi **chỉ** hỏi đại diện của **nam giới** cho câu hỏi này. Còn nữ giới sẽ có những câu hỏi khác.

Chân thành cảm ơn sự hợp tác của quý khách!

Tereza Barkezhayová, Veronika Francová, Tereza Smetáčková, Karel Hnilica a Jan Andres

Các nhóm khác nhau của nam giới có **mức thu nhập và giá trị tài sản là khác nhau**. Thứ ước tính **tình hình tài chính và tài sản** cho các thành viên tiêu biểu của nhóm này. Vui lòng sử dụng các mức được quy định trong bảng dưới đây. Điền vào bảng sau dựa theo ý kiến cá nhân của bạn.

Vui lòng ước tính tài sản thực và tình hình tài chính của nhóm này – tất cả các tài sản vật chất, thu nhập của họ và tất cả những gì họ có thể tạo ra. Nói cách khác là – hãy thử ước tính giá trị tài chính thực của nhóm này nhưng không phải là giá trị mà họ nên hay không nên có, dựa vào ý kiến của bạn. Nếu bạn không có câu trả lời thì hãy đánh dấu "X".

Tuyệt vời (gấu cõ)	Rất tốt	Khá tốt	Trung bình	Khá kém	Kém	Cực kỳ kém (rất nghèo nàn)	Không thể đánh giá được
3	2	1	0	-1	-2	-3	X

Ngành nghề	Số điểm	Ngành nghề	Số điểm	Ngành nghề	Số điểm	Ngành nghề	Số điểm
Kiến trúc sư		Đại biểu Quốc hội		Gia sư		Công Sơn (Trong chế độ Cộng Sản trước kia)	
Cơ khí		Người đưa thư		Thợ làm vườn		Nhà hoạt động môi trường	
Người làm		Thư ngân		Nhân viên cứu hộ		Nhà hảo tâm	
Người phục vụ		Vận động viên chuyên nghiệp		Y tá			
Người thất nghiệp		Lập trình viên		Thợ xây		Người Séc	
Chủ doanh nghiệp nhỏ		Lái xe buýt		Kỹ thuật viên nha khoa		Người da đen	
Người cao tuổi		Cá sĩ nổi tiếng		Người vô gia cư		Người Nhật	
Thợ cắt tóc		Thợ đóng đồ gỗ mỹ thuật		Người nghiên ma túy		Người Ấn-Âu	
Thủ thư		Kỹ sư cơ khí		Ăn xin		Người Nga	
Người cao ông khởi		Thẩm phán		Người vô sinh		Người Slovakia	
Người khai quật		Giáo viên tiểu học		Người đang ngh chế độ thai sản		Người Ukraina	
Người làm bếp		Nhân viên lâu độn		Người cha đơn thân		Người Việt	
Bác sĩ		Kế toán		Cư dân Prague		Người Do Thái	
Thiết kế thời trang		Nhân viên văn phòng		Người ở làng quê			
Mất việc		Nhà khoa học		Người bắt đợng chính kiến			
Công nhân lao động phổ thông		Quản lý đứng đầu công ty		Trong chế độ Cộng Sản trước kia)			
Phi công		Quản nhân chuyên nghiệp					
Cảnh sát		Lễ tân					

Nam giới có các nhóm và nghề nghiệp khác nhau sẽ nhận được **sự tôn trọng, uy thế và sự công nhận** khác nhau. Thứ ước đoán mức độ **sự tôn trọng và uy thế của các nghề nghiệp và nhóm nam giới nhận được ở xã hội của Cộng Hòa Séc**. Vui lòng **không** cắt nghĩa cho dù cả nhân bạn có đồng ý với quan điểm này hay không. Vui lòng sử dụng các mức được quy định trong bảng dưới đây. Điền vào các cột "xã hội" tùy theo quan điểm cá nhân cho từng xã hội mang lại **sự tôn trọng, uy thế và sự công nhận** cho các đối tượng ở nhóm này. Nếu bạn không có đầu trả lời thì hãy đánh dấu "X".

Sự tôn trọng đặc biệt	Sự tôn trọng cao	Sự tôn trọng khá cao	Bình thường	Sự tôn trọng khá thấp	Hầu như không có sự tôn trọng	Không có sự tôn trọng	Không thể đánh giá	X
3	2	1	0	-1	-2	-3		

Nếu bạn **không đồng ý** với sự phân loại cột theo "xã hội", điền vào cột "tối" với mức độ cá nhân bạn đánh giá về **sự tôn trọng, uy thế và sự công nhận** mà bạn cho rằng xứng đáng với nhóm này. Không cần phải điền tất cả các mức ngành nghề, chỉ cần điền vào những nơi mà ý kiến của bạn khác với ý kiến của mọi người trong xã hội. Hãy cứ trả lời với bất kỳ câu hỏi nào gây ảnh hưởng với bạn đầu tiên.

Sự tôn trọng đặc biệt	Sự tôn trọng cao	Sự tôn trọng khá cao	Bình thường	Sự tôn trọng khá thấp	Hầu như không có sự tôn trọng	Không có sự tôn trọng	Không thể đánh giá	X
3	2	1	0	-1	-2	-3		

Ngành nghề	xã hội	tối	Ngành nghề	xã hội	tối	Ngành nghề	xã hội	tối	Ngành nghề	xã hội	tối
Kiên trúc sư			Chăm sóc			Quản nhân viên chuyên nghiệp			Người ở làng quê		
Cư khí			Bài biểu Quốc hội			Liê tãn			Người bất đồng chính kiến (chế độ Cộng Sản trước kia)		
Người làm			Người đưa thư			Gia sư			Cộng Sản (chế độ Cộng Sản trước kia)		
Người phục vụ			Thu ngân			Thợ làm vườn			Nhà hoạt động môi trường		
Người hát nghiệp vụ			Vận động viên chuyên nghiệp			Nhân viên cứu hộ			Nhà hảo hám		
Chủ doanh nghiệp nhỏ			Lập trình viên			Y tá			Người Séc		
Người cao tuổi			Lái xe buýt			Thợ xây			Người da đen		
Thợ cắt tóc			Ca si nổi tiếng			Kỹ thuật viên nhà khoa học			Người Nhật		
Thủ thư			Thẩm phán			Người vô gia cư			Người Đức		
Người cao ông khố			Kỹ sư cơ khí			Người nghèo			Người Ấn-Âu		
Người khai quật			Thợ đóng đồ gỗ mỹ thuật			Người nghiện ma túy			Người Nga		
Người làm bếp			Giáo viên tiểu học			Ăn xin			Người Slovakia		
Bác sĩ			Nhân viên lâu đon			Người vô sinh			Người Ukraina		
Thiết kế thời trang			Kế toán			Người đang nghi chế độ thai sản			Người Việt		
Mất việc			Nhân viên văn phòng			Người cha đơn thân			Người Do Thái		
Chợ nhân lao động phố thông			Nhà khoa học								
Phi công			Quản lý đường đầu công ty								

CÂU HỎI THÊM

1) Giới tính	Nam ☐ Nữ ☐	2) Năm sinh	19
3) Quốc tịch	Séc ☐ Việt Nam ☐ Khác... ☐	4) Thành phố bạn đang ở?	<input type="text"/>
3b) Nếu bạn được sinh ra ở nước ngoài, bao nhiêu năm làm bạn sống ở Cộng hòa Séc?		<input type="text"/>	
5a) Trình độ học vấn	Tiểu học ☐ Cấp ba ☐ Đại học ☐ khác ☐	6) Tình trạng hôn nhân	Độc thân ☐ Kết hôn ☐ Góa ☐ Ly hôn ☐
5b) Nếu bạn là sinh viên thì bạn đang học trường nào?		<input type="text"/>	
5c) Bạn đang học ngành gì?		<input type="text"/>	
7) Bạn có bao nhiêu con?	<input type="text"/>	8) Nghề của bạn là nghề gì?	<input type="text"/>
9) Bạn có tính sẽ trở thành một người tôn giáo?			
Chắc chắn là có ☐ có ☐ không ☐ Chắc chắn là không ☐ Chưa chắc chắn ☐			
10) Đảng phái chính trị của bạn là gì? Không liên quan đến tổ chức hiện của các đảng phái chính trị nào hay có thiện cảm đối với chính trị gia cụ thể nào không?			
☐ Rõ ràng là phải tả ☐ Phải tả ☐ Chưa quyết định ☐ Phải hữu ☐ Rõ ràng là phải hữu			
11) Bạn đánh giá tình hình tài chính và vật chất của mình như thế nào?			
Tuyệt vời ☐ Rất tốt ☐ Khá tốt ☐ Trung bình ☐ Khá tồi tệ ☐ Tồi tệ ☐ Rất tồi tệ ☐			
12) Bạn có hài lòng với chất lượng cuộc sống hiện tại?			
Chắc chắn là có ☐ Khá hài lòng ☐ Vừa phải ☐ Không hài lòng lắm ☐ Chắc chắn là không ☐			

**Vui lòng xem lại những thông tin bạn đã điền.
CẢM ƠN BẠN ĐÃ DÀNH THỜI GIAN!**

Jako poděkování Vám chceme nabídnout možnost seznámení se s výsledky výzkumu a šanci vyhrát v soutěži. Soutěž probíhá tak, že se z dotazníků vylosují tři výherci a každý z nich obdrží peněžní odměnu v hodnotě 500,-. Označte prosím položky, o které máte zájem. **(tato část není povinná)**

Mám zájem o zaslání výsledků
Mám zájem o účast v soutěži
Kontaktní email

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora:	Jan Andres
Studijní program:	Psychologie
Studijní obor:	Psychologie
Název práce:	Pohled členů vietnamské komunity v Čechách na různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže v porovnání s českou populací.
Počet stran (bez příloh):	46
Celkový počet stran příloh:	8
Počet titulů české literatury a pramenů:	13
Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:	0 3
Počet internetových odkazů:	19
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Karel Hnilica, CSc.
Rok dokončení práce:	2015

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: Jan Andres

Obor studia: psychologie

Název práce: Pohled členů vietnamské komunity v Čechách na různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže v porovnání s českou populací.

Vedoucí práce: doc. Karel Hnilica

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 46

Počet stránek příloh: 8

Počet titulů v seznamu literatury: 35

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x	x		
--	---	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Práce sestává z části teoretické a empirické. V teoretické části se autor nejprve věnuje otázce příchodu Vietnamců do ČR a současného stavu této minority v ČR, souvislostí mezi důvody, pro něž jsou Vietnamci v ČR (především jde o ekonomické důvody) a konfucianstvím atd. Jde o velmi dobře zpracovanou část, která je na pomezí kulturní antropologie a psychologie kultury.

V empirické části seznamuje autor s průběhem a výsledky empirické sondy, již realizoval s 39 respondenty vietnamské národnosti. Jejich úkolem bylo posoudit 66 různých profesních, etnických a některých dalších sociálních kategorií pomocí několika škál týkajících se socio-ekonomického statusu. Hlavní hypotézou autora je, že u vietnamského etnika existuje vysoká míra statusové kongruence, tj. čím jsou lidé bohatší, tím vyšší prestiží a úctě se těší. Autor se kromě toho pokusil porovnat své výsledky s výsledky prestiže některých povolání, které realizuje Sociologický ústav.

Otázka: V některých případech uvádějí Vietnamští respondenti určitou míru inkongruence – například poslance pokládají za bohaté, ale s ne příliš vysokou prestiží. Myslíte si, že tuto inkongruenci vnímají jako „nespravedlivou“? Nebo se jich nespravedlnosti v majoritní skupině, které je vůči nim zčásti nepřátelská, „netýkají“?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Práce splňuje podmínky kladené na bakalářskou práci.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis:

9. 8. 2015

doc. Karel Hnilica

**Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/ky: Jan Andres

Obor studia: Psychologie

Název práce: Pohled členů vietnamské komunity v Čechách na různé sociální skupiny z hlediska jejich prestiže v porovnání s českou populací

Vedoucí/oponent* práce: PhDr. Martin Kuška, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 46

Počet stránek příloh: 8

Počet titulů v seznamu literatury: 25 (13 CZ, 3 zahr., 19 i-net)

Výběr tématu

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Nelze se v současné době nezeptat, jak autor práce vnímá syrskou migrační vlnu směřující především do Německa – a zda by bylo možné nalézt některé paralely či analogie s migrací Vietnamců do ČR.

Autor může v rámci obhajoby též reagovat na podněty 1) – 4) níže.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Předkládaná bakalářská práce poskytuje zajímavý vhled do způsobu, jak Vietnamci žijící v ČR reflektují většinovou českou společnost. Uchopení dané problematiky je velmi komplexní, s řadou inspirativních dílčích témat: např. porovnání konfucianství a protestantské etiky. Autor využívá instrumenty vytvořené v rámci realizace grantového projektu „Legitimizace stereotypů v české společnosti“ a porovnává data mapující „míru připisovaného bohatství, společenské prestiže a osobní úcty“ (s. 41) různým vybraným profesím, sociálním skupinám a etnikům. Data získaná od 39 vietnamských respondentů pak autor porovnává s online dostupnými daty CVVM / Sociologického ústavu AV ČR o prestiži povolání, reprezentativními pro ČR.

Celkově hodnotím práci jako vynikající, napsanou kultivovaným jazykem (zachytil jsem pouze 2 chyby: s. 14: Českého, s. 31: tento dotazníky), nicméně jako oponent konstatuji následující výhrady, mající spíše charakter podnětů k zamyšlení:

- 1) Na s. 37 je uvedeno, že dotazník pro vietnamské respondenty užíval 7mi položkovou škálu, přičemž odpovědi byly porovnávány s výsledky šetření reprezentativního pro ČR, ve kterém respondenti pracovali s 99ti bodovou škálou hodnocení. I když autor tamtéž uvádí, že je při čtení výsledků na tuto skutečnost třeba brát ohled, přesto zde shledávám slabší místo výzkumného projektu, zejména proto, že každý z obou typů škál vytváří rozdílné dotazové situace.
- 2) V diskusi postrádám komentář k možným vlivům motivace finanční odměnou pro vylosované respondenty – např. jejich snahu „odpovídat tak, jak si myslí, že je to správně, nikoliv tak, jak ve skutečnosti věci jsou“, aby nebyli „vyřazeni ze slosování“.
- 3) Otázkou související i s předchozím bodem zůstává, do jaké míry se ve výzkumu podařilo skutečně proniknout k postojům této jinak velmi uzavřené skupiny respondentů a zda vytěžená data nereprezentují především manifestované postoje.
- 4) V diskusi bych též přivítal zhodnocení role výzkumníka jakožto reprezentanta většinové společnosti, který se vyptává minority na postoje ke společnosti, kterou sám zastupuje. Zajímavé by bylo pro další spolupráci zkusit oslovit některého z vietnamských studentů. Respondenti by pak vstupovali do dotazové situace, kde by vypovídali, „co si myslí o nich (Češích)“, nikoliv, co si myslí o nás (Češích).

Doporučení k obhajobě: doporučuji / ~~nedoporučuji~~*

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 4. 9. 2015

*
nehodící se, škrtněte